Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 15 גראשען | היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 256 | Łódź, Środa, 7 Listopada 1934 r. | צוועלפטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, כט מרחשון תרצ״ה | № 256

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

בודזשעט-דעבאטע אין סיים

רעדעס פון דעפ. דר. טהאן און הרב לעווין

עקספאזע פון פינאנץ-מיניסטער זאוואדזקי

וו א ר ש א, 6 (טעלעפאניש).

נאך א הפסקה פון 8 חדשים איז נעכטען פארגעקומען א זיצונג פון סיים. די סעסיע וועט אבער זיין א זעהר קורצע, ווייל זיכער שוין מארגען, נאך דער דיסקוסיע פון דער ערשטער לעזונג, וועט די סעסיע אפגעלייגט ווערען אויף 30 טעג.

באלד איינדערפריה האבען זיך אנגעהויבען צוזאמענצוקומען די דעפוטאטען, וועלכע זענען געקומען אין א גרויסער צאהל. 10 א זייגער זענען זיך צונויפגעפאהרען די מיניסטארען מיט׳ן פרעמיער קאזלאווסקי בראש און אלע וויצע-מיניסטארען. דרייסיג 11 האט דער מארשאלעק שוויטאלסקי געעפענט די זיצונג. די קאמוניסטישע דעפוטאטען שרייט אויס: בעפרייט די פאליטישע ארעסטאנטען. די פארמעלע ענינים האבען געדויערט אן׳ערך א האלבע שעה. דער מארשאלעק האט מיטגעטיילט וועגען די ענדערונגען אין דער רעגירונג זייט דער לעצטער סעסיע. דאן האבען די סעקרעטארען געלייענט די 58 דעקרעטען פון מלוכה-פרעזידענט, וועלכע זענען ארויסגעגעבען געווארען בעת דער סיים איז נישט געווען טעטיג.

דער פארשלאג פון יוסטיץ-מיניסטער וועגען ארויסגעבען א גאנצע רייה דעפוטאטען איז איבערגעשיקט געווארען אין דער רעגולאמין קאמיסיע. דער מארשאלעק האט דאן מספיד געווען די פארשטארבענע דעפוטאטען, בעזונדערס האט זיך דער מארשאלעק אפגעשטעלט אויפ׳ן טויט פון אינערן מיניסטער פיעראצקי. די רעדע האבען די דעפוטאטען אויסגעהערט שטעהענדיגערהייט.

דאן איז מען צוגעטרעטען צו דער ערשטער לעזונג פון בודזשעט. דער ערשטער האט גענומען דאס ווארט דער

פינאנץ-מיניסטער זאוואדזקי

דער מיניסטער האט אין אנהויב דערמאהנט, אז רעדענדיג וועגען בודזשעט אין פאריגען יאהר האט ער אויפמערקזאם געמאכט דערויף, אז דאס פאלען פון די הכנסות האט זיך אפגעשטעלט, וואס האט געגעבען א גרונד פעסטצושטעלען, אז מיר זענען דערגאנגען צו א געוויסער סטאביליזאציע, ליידער אויף א זעהר נידריגען ניווא, וועלכע האט אבער ערלויבט צו טראכטען וועגען א פאמעליכער אדער פעסטער פערבעסערונג.

דער פערלויף פון די געשעהענישען האט בעשטעטיגט די דאזיגע פאראויסזעהונגען. ס׳איז פערקלענערט געווארען די ארבייטסלאזיגקייט און אויפן געלד-מארק איז בעסער געווארען, אלץ לאזט האפען, אז אויך אין קומענדיגען יאהר וועט זיין א קליינע אבער שטענדיגע זיכערע פערבעסערונג.

דער דעפיציט

אויך אין דער אינטערנאציאנאלער לאגע קען מען פעסטשטעלען א שטארקע טענדענץ צו סטאביליזאציע, הגם ס׳זענען נישט אויסגעשלאסען קיין איבערראשונגען און איבערטרייבונגען. דאס גיט דעם יסוד צו א השערה, אז דער איצטיגער ווירטשאפטליכער ניווא וועט זיך אין די קומענדיגע יאהרען כסדר אבער זיכער פערפעסטיגען. פון די דאזיגע פעסטשטעלונגען קומט דער פועל-יוצא פאר אונזער בודזשעט-פאליטיק. דאס וויכטיגסטע איז די דעפיציט-פראגע. אונזער רעגירונג איז באלד אין אנהויב פון קריזיס געשטאנען אויפן שטאנדפונקט, אז דער דעפיציט מוז בעזייטיגט און נישט פערלאטעט ווערען און אין דער ריכטונג האבען מיר אויך געארבייט. די אויסגאבען פון דער מלוכה זענען פון 2 מיליארד 993 מיליאן אין יאהר 1930–31 פערקלענערט געווארען אויף 2 מיליארד 150 מיליאן אין היינטיגען יאהר דאס הייסט מיט 28 פראצענט. די רעגירונג שטעהט איצט אויפן שטאנדפונקט איינגאנצען צו בעזייטיגען דעם דעפיציט און געפינט זיך איצט אין א בעסערער לאגע ווי אין די פריהערדיגע יאהרען׳ ווייל דאס פאלען פון די הכנסות האט זיך אפגעשטעלט. נישט קוקענדיג דערויף דארף מען ווייטער ארבייטען צו פערקלענערן די הוצאות ביז צום מאמענט ווען זיי וועלען פאלען צו דער מדרגה פון די וואקסענדע הכנסות, צום מאמענט פון ברענגען דעם בודזשעט צו א גלייכגעוויכט.

העכערען די שטייערען

דער מיניסטער זאגט ווייטער, אז די הכנסות וואלטען געקענט געהעכערט ווערען דורך איינפיהרען נייע אדער העכערען די אלטע שטייערען. די מעגליכקייט איז גענומען געווארען אין אכט ביים צונויפשטעלען דעם פרעלימינאר. די רעגירונג פראיעקטירט פון 1. יאנואר 1935 א צוגאב-שטייער אויף צוקער. דער שטייער זאל זיך געפינען אין די איצטיגע פרייזען און זאל נישט בעלעסטיגען דעם קאנסומענט. די רעגירונג פראיעקטירט אויך א צו-שלאג צום 10-פראצענטיגען צוגאב צו די דירעקטע שטייערען. די אלע פראיעקטען, נישט אויס-שליסענדיג די שול-דאנינע וואלטען געברענגט 40 מיליאן זלאטים. די הכנסות וועלען אויך קענען געהעכערט ווערען דורך רעפארמירען דעם שטייער-סיסטעם. דער פראיעקט וועט שוין ארייננעטראגען ווערען אויף דער איצטיגער סעסיע פון סיים.

דער מיניסטער האט רעדענדיג וועגען די מאנאפאלען אפגעלייקענט די קלאנגען, אז מען וועט ביי די איגוואלידען צונעהמען זייערע ספעציעלע פריווילעגיעס. דער מיניסטער האפט אויך, אז די הכנסות פון די מלוכה-אונטערנעהמונגען וועלען היי-יאהר וואקסען אויף 50 ביז 100 מיליאן זלאטים

אפשפארונגען

די רעגירונג שטרעבט ווייטער צו פערקלענערען די אויסגאבען, לויט דעם פארגעלעגטען פרעלימינאר ווערט פאראויס-געזעהען א דעפיציט פון 149.117900 זל., וועלכער קען זיך פערקלענערען, אז די ווירטשאפטליכע סיטואציע זאל זיך ווירקליך אויסבעסערען. דער בודזשעט וועט געדעקט ווערען טיילווייז פון די פינאנץ-רעזערווען, וועלכע זענען ווייניג בעריהרט געווארען אין פאריגען יאהר און טיילווייז דורך פינאנציעלע אפעראציעס.

די רעגירונג וועט אויך ווייטער נישט דערלאזען צו קיין שום דעוואלואציע

דאן האט דער מיניסטער ארומגערעדט די טעטיגקייט פון באנק-פאלסקי, ב. ג. ק., פ. ק. א. און פריוואט-באנק. די נאציאנאלע הלואה האט איבער-געשטיגען אלע ערווארטונגען. די מורא, אז דורך איינצאהלען די הלואה וועלען זיך פערקלענערען אנדערע לאקאטען איז געווען אומבעגרינדעט, הגם אין בודזשעט איז אינגאנצען נישט גענומען געווארען אין בעטראכט די פראגע פון אויסלענדישע הלוואות, דאך איז די דאזיגע מעגליכקייט נישט אויסגעשלאסען.

ענדיגענדיג זיין רעדע האט דער מיניסטער ערקלערט: צום דריטען מאל האב איך דעם כבוד פארצושטעלען פאר׳ן סיים דעם בודזשעט פון דער פוילישער מלוכה. איך האב נישט די זכיה צו קומען און זאגען, אז דער דעפיציט האט זיך געענדיגט און געבען פארשלאגען, וואס צו טון מיט׳ן עודף, אבער ווען איך קוק צוריק אויף דעם צייט-אפשניט מוז איך פעסטשטעלען, אז די לאגע האט זיך געבעסערט. צוויי יאהר צוריק האט מען דיסקוטירט וואס פאר א דעפיציט ס׳וועט זיין 345 מיליאן, ווי איך האב געזאגט אדער ווי אנדערע האבען געזאגט 400 מיליאן, 600 מיליאן אדער 800 מיליאן, איצט קען מען דיסקוסירען צי ס׳וועט זיין 100 אדער 200 מיליאן דעפיציט, און קיינער וועט נישט קענען צווייפלען, אז מ׳וועט דעם דעפיציט קענען דעקען. די אנשטרענגונגען פון דער רעגירונג און פון דער געזעלשאפט זענען נישט פערפאלען געווארען. מיר בויען איצט אויף געזונדע יסודות. די שוועריגקייטען זענען נאך נישט בעזייטיגט, אבער מ׳קען זאגען, אז אין העכסטען פונקט זענען זיי בעקעמפט געווארען. מיר וועלען ווייטער ארבייטען און מיר זענען זיכער, אז מיר וועלען געפינען די אונטערשטיצונג פון דעם געזונטען טייל פון דער געזעלשאפט.

די דיסקוסיע

דאס ערשטע ווארט אין דער דיסקוסיע האט גענומען דער ענדעקישער דעפוטאט ריבארסקי, ער האלט נישט פון די אפטימיסטישע פאראויסזעהונגען פון מיניסטער, ער האלט, אז דער דעפיציט וועט זיין א גרעסערער ווי דער מיניסטער זעהט דאס פאר, די פערגרעסערטע הכנסות פון די שטייערען דארף מען צושרייבען צו דעם וואס מ׳נעהמט גרויסע שטראפען און פראצענטער פאר פערלעגטע שטייערען, די לאסטען שטעהען נישט קיין שום צוזאמענהאנג צו די מעגליכקייטען פון דער געזעלשאפט, אמת אפשפארונגען געוויסע זענען פערהאן, אבער מ׳וואלט נאך געקענט אפשפארען אין די פערשידענע דיספאזיציע-פאנדען.

די ברייטע מאסען, זאגט דער ענדעקישער פראפעסאר, רעכענען נישט צופיל אויף דער הילף פון דער מלוכה, אבער זיי ווילען נישט, אז געוויסע גרופען, פארטייען און רעליגיעס זאלען זיין פריווילעגירט, ביי אונז לאזט מען פאנאנדער אלס נישט לעגאלע, פעראיינען פון געוועזענע פוילישע מיליטער-לייט, און אונטער דער שיץ פון דער מאכט עקזיסטירט א געוויסע מיליטער-ארגאניזאציע, וועלכע אָרדענט איין פאראדעס: צי דארף די מלוכה דאס דאזיגע יודישע מיליטער? די מאסען פערשטעהען אויך נישט, אז די ערציהער פון פוילישע קינדער זאלען זיין יודען(!!)

דער רעדנער קלאגט זיך ווייטער אויף דעם סיסטעם פון פראטעקציע און זאגט, אז אין אזא אטמאספער מוזען זיין ערשיינונגען פון מיסברויכען און לאפובקע, ער דערמאנט דעם דעפ. אידזשיקאווסקי און א גאנצע רייה בעאמטע.

אין דער ווייטערדיגער דיסקוסיע רעדט אין נאמען פון די „לודאָווצעס“ דעפ. רוג. ער קריטיקירט דאס שאצען פון דעם איזאלאציע-לאגער.

דעפ. לעוויצקי (אוקרא) זאגט זיך ארויס געגען דער מינדערהייטס-פאליטיק פון דער רעגירונג און געגען דעם ארויסטריט פון מינ. בעק אין דער מינדערהייטס-פראגע.

ס׳רעדען נאך ווייטער די דעפוטאטען טעמפקא (כ. ד.), פאוסטיניאק (נ.פ.ר.) און מיכאלקעוויטש (אגראריער).

דאן רעדט

דעפ. דר. טהאן

אין נאמען פון יודישען „קאלא“, ער טרעט ארויס געגען פאוואריזירען דאס דארף צום שאדען פון דער שטאט. ער זעהט דעריין אן אנטי-יודישער קורס. ד״ר טהאן מאהלט אין שווארצע פארבען די לאגע פון דער יודישער בעפעלקערונג, דאן בעריהרט דער רעדנער דאס פראבלעם פון די מינדערהייטס-טראקטאטען, אז די יודען האבען קיינמאל נישט אנגעקלאגט פוילען אין דער פעלקער-ליגע. דאס הייסט אבער נישט, אז די יודען איז אזוי גוט. פערקעהרט: די יודען האלטען, אז זיי ווערען בא׳עוולה׳ט. די פראגע דארף אבער איבערליגט ווערען. ד״ר טהאן קריטיקירט שארף די אויסערן-פאליטיק, אז רויסטרעטענדיג געגען דער פאליטיק מיט דייטשלאנד, וועלכע ראטעוועט די דייטשען פון פעלשטענדיגער איזאלאציע. דער רעדנער ערקלערט, אז די איצטיגע אויסערן-פאליטיק בעליידיגט די געפיהלען פון דער יודישער בעפעלקערונג אין פוילען.

דעפ. פראנץ (דייטש) איז זעהר צופריעדען פון דער פאליטיק בנוגע דייטשלאנד.

דעפ. הרב לעווין

רוקט ארויס א רייה פאסטולאטען אין נאמען פון דער יודישער בעפעלקערונג. ער פערלאנגט צו. אנד. צוצולאזען יודען צו אלע אמטען, געבען קרעדיט דער יודישער אינדוסטריע און מלאכה, אפשאפען דעם צוואנגס זונטאג-רוהע, סובסידיעס פאר ארטאדאקסישען שול-וועזען א. א. ז.

ס׳רעדען דעפ. יערעמיטש (ווייס-רוס), ראזענבערג (קאמוניסט).

דאן רעדט דעפ. מיעדזשינסקי (ב.ב.) ער ווענדט זיך קודם כל צום דעפ. ריבארסקי און זאגט, אז דער ענדעק וואלט געוואלט, אז מ׳זאל איבגאנצען נישט בעהמען קיין שטייערען. דאס קען אבער נישט זיין. דעפ. מיעדזשינסקי לייקענט, אז מ׳דעקט אויף מיסבריוכען, אבער מ׳גיט פאסטענס צוליב פראטעקציע. דאן געהט דער רעדנער איבער צו דער פראגע וועגען איזאלאציע-לאגער און זאגט,

(ווייטער זייטע 2, 1)

די לויה פון באראן עדמאנד ראטשילד

פ א ר י ז, 6 (יט״א טעלעגראפיש)

אין הסכם מיט׳ן וואונש פון דער פאמיליע ראטשילד, איז די לויה פון באראן עדמאנד ראטשילד געווען א בעשיידענע. ביים קבר האט מספיד געווען דער רב הייס. קיין קרענץ זענען נישט געווען. דער באראן איז געקומען צו קבורה אין די ראטשילדס פאמיליען-קבר אויפ׳ן בית-עולמין „פער לאשעז“.

* * *

י ר ו ש ל י ם, 6 (יט״א טעלעגראפיש)

די יודישע אגענץ האט אפגעהאלטען א טרויער-זיצונג צוליב׳ן טויט פון באראן ראטשילד. א רעדע וועגען דעם פערשטארבענעמס גרויסע פערדינסטען פאר׳ן אויפבוי פון ארץ-ישראל, האט געהאלטען פרעז. נחום סאקאלאוו. ס׳איז פארגעשלאגען געווארען, צו עפענען א נייע קאמפאניע צו קאלאניזירען א נייעם שטח ערד אויפ׳ן נאמען פון נדיב אין הידוע. דער פערשטארבענער וועט פערשריבען ווערען אין גאלדענעם בוך פון קרן-קימת.

* * *

די לאדזשער קהלה-פערוואלטונג האט ארויסגעשיקט א קאנדאלענץ-דעפעשע קיין פאריז צוליב׳ן טויט פון „נדיב הידוע“, באראן עדמאנד ראטשילד.

די דעפעשע איז אדרעסירט צום הרב הכולל אין פאריז.

לאקאטארען-שוץ וועט נישט אפגעשאפט ווערען

קאטעגארישע ערקלערונג פון א סאנאציע-בראט

אין סאנאציאנישען „קורייער פאראני“ איז געדרוקט געווען אפגעדרוקט אן ארטיקעל אונטער׳ן דעם אויבען-געבראכטען נאמען.

דער מחבר רעדט דארט ארום דעם גרויסען טומעל, וואס איז איצט פארגעקומען אין דער געזעלשאפט ארום דער פראגע פון לאקאטארען-שוץ און ענדיגט מיט פאלגענדער פעסטשטעלונג, וועלכע די צייטונג, ווייזט אויס, בעהמט פון זעהר גוט אינפארמירטע קוועלען:

„צום גליק גיבען זיך די מאסגעבענדע ספערען אפ א חשבון וועגען ווירקליכען מצב פון דער פראגע און איך ערלויב זיך צו בעהויפטען אויפ׳ן סמך פון פולשטענדיג מאסגעבענדע אינפארמאציעס, אז די פיל׳עדליי קלאנגען וועגען די כלומרשטע פלענער פון דער רעגירונג אפצושאפען דעם לאקאטארען-שוץ זענען א לעכערליכע פאנטאזיע, דאס זענען קלאנגען, וואס ווערען פערשפרייט אויפ׳ן סמך פון די פרומע וואונשען פון געוויסע פראפריעטערען-קרייזע גרויסע געהופטען“.

אינטערנאצ. אנטי=היטלער=קאנפערענץ
וועט פארקומען דעם 24 נאוועמבער אין לאנדאן

לאנדאן, 6 (יט"א טעלעגראפיש)

אויפ'ן 24. נאוועמבער ד. י. ווערט גערופען די אינטערנאציאנאלע אנטי־היטלער־קאנפערענץ. די קאנפערענץ וועט פארקומען אין לאנדאן און וועט דויערען פון 24. ביז'ן 28־. נאוועמבער. פון ניו־יארק קומט ספעציעל צו דער קאנפערענץ אדוו. אונטערמייער.

בעשעפטיגען נאר יודישע ארבייטער
אפמאך פון קאלאניע הרצליה מיט „הסתדרות"

ירושלים, 6 (יט"א טעלעגראפיש)

ס'איז געשלאסען געווארען אן אפמאך פון דער קאלאניע הרצליה מיט „הסתדרות", אויף וועלכער ס'איז בעשלאסען געווארען צו בעשעפטיגען אויס שליסליך יודישע ארבייטער. אזוי ארום זאלען אויס געמיטען ווערען ווייטערע קאנפליקטען.

דער פלעביסציט אין סאאר-געביט
די דייטשען זענען אויפגערעגט

רוים, 6 (ספ. טעל.)

היינט האבען זיך אנגעהויבען אין רוים די בעראטונגען פון „קאמיטעט פון 3" וועגען סאאר-געביט. די דייטשע עקספערטען זענען ארויסגעטרעטען געגען די פראנצויזישע צוגרייטונגען פאר איינצושפרירן אויפן פלעביסציט געביט זיי זענען אויך ארויסגעטרעטען געגען דער טעטיגקייט פון דייטשע עמיגראנטען, וועלכע ארבייטען געגען נאציאנאל-סאציאליזם, פאדערענדיג צו פארווערען די דאזיגע אקציע, אין גענענפאל וועלען די דייטשען נישט פאראנטווארטליך זיין פאר די געשעהענישען אויפ'ן פלעביסציט-געביט.

היינט וואהלען צום רעפרעזענטאנטען=הויז אין אמעריקא
פאראויסגעזעהען א זיג פון רוזוועלט'ן

ניו-יארק, 6 (ספ. טעל.)

היינט קומען פאר אין אמעריקא די וואהלען אין 47 שטאטען צום רעפרעזענטאנטען הויז, ס'וועלען געוועהלט ווערען 432 מיטגלידער אין פארלאמענט און 31 סענאטארען. ווייטער וועלען אין 33 שטאטען פארקומען וואהלען פון גובערנאטארען. מ'האלט, אז רוזוועלט וועט בעקומען א גרויסע מעהרהייט.

דער אנהויב פון פאליטישען קאמף אין פאריז

פאריז, 6 (ספ. טעל.)

היינט איז פארגעקומען די ערשטע זיצונג פון פראנצויזישען פארלאמענט. פרעמיער דומערג האט געהאלטען א רעדע וועגען די אומגעקומענע קעניג אלעקסאנדער און מינ. בארטו.

היינט איז אויך פארגעקומען א זיצונג פון מיניסטארען-ראט, אויף וועלכער העריא האט ערקלערט, אז די ראדיקאל-סאציאליסטען זענען געגען א ביודזשעט=פראוויזאריום אויף 3 חדשים. פרעמיער דומערג האט דאן געפרעגט, אז אויב דאס פראוויזאריום וועט אנגענומען ווערען וועלען די 6 ראדיקאל=סאציאליסטישע מיניסטארען ארויס-טרעטען פון קאבינעט, העריא האט ערקלערט, אז ערשט דאנערשטאג וועלען זיי געבען אן'ענטפער.

די סאוויעטען האבען זיך פערשטענדיגט מיט אמעריקא
וועגען די רוסישע חובות אין די פעראייניגטע שטאטען

לאנדאן, 6 (ספ. טעל.)

„דיילי טעלעגראף" מעלדעט, אז אין די נאָ־ענטסטע טעג וועט ענטגילטיג רעגולירט ווערען די פראגע פון די רוסישע חובות אין אמעריקא. די אמעריקאנער רעגירונג האט געצאלט מסכים זיין צו עמיטירען אין אמעריקא רוסישע צאַנגעס אויף 200 ביז 250 מיליאן דאלער. די דאזיגע סומע זאל בענוצט ווערען אויף צו בעפרידיגען די פרע־טענזיעס פון פריוואטע פערזאנען און פירמעס אין בעצוג צו סאוויעט־רוסלאנד.

וואס שייך די הלוואה, וואס קערענסקיס רעגי־רונג האט געגומען אין אמעריקא, וועט עס אנו־לירט ווערען צוליב די שאַדענס, וואס דער אמע־ריקאנער קארפוס האט געמאכט אין רוסלאנד אין די יאהרען פון 1919 ביז 1928

זיצונג פון שפאנישען פארלאמענט
סאציאליסטען נישט געקומען צו דער זיצונג

פאריז, 6 (ספ. טעל.)

דער שפאנישער פארלאמענט האט זיך גע־עפענט מיט א רעדע פון פרעמיער לערו וועגען די רעוואלוציאנערע געשעהענישען. די רעגירונג פון לערו האט בעקומען א מעהרהייט אין פארלא־מענט און ס'איז איהר אויסגעדריקט געווארען צוטרוי.

אין דער זיצונג האבען נישט אנטיילגענו־מען די סאציאליסטען און די לינקע ריכטונגען, וועלכע האבען אפהענדיג געמאכט זייער אנוועזענהייט פון אפשאפען די פרעסע-צענזור און פון אויפקלערען די לאגע פון די ארעסטירטע סאציא־ליסטישע דעפוטאטען.

קאסקאריז לעפערנס

רעגולירט דעם מאגען, פארהיט פון צופיל פעטיקייט און פון שלאגען דאס בלוט אין קאפ אריין. ביי געניינגטקייט צו שטוהלגאנג-פארשטאפונג איז עס א מילד בעפרייאונגס-מיטעל.

דאזע: 1 אדער 2 פילען אהענד בעת'ן עסען. קליינער קאסט: א טארבעלע 40 גר. צו בעקומען אין יעדער אפטייק.

קורצע פאליטישע ידיעות

— דער אונגארישער פרעמיער געמבעש האט היינט אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט מוסאלינין.

— אין מעקסיקא זענען פארמאכט געווארען די גרעסטע צאהל קירכען.

— דער טשעכאסלאוואקישער מיניסטער בענעש האט אין פארלאמענט געהאלטען א גרויסע רעדע, אין וועלכער ער האט אין זעהר שווארצע פארבען געשילדערט די פויליש-טשעכישע בא־ציהונגען.

ספארט

##ווארשאס באקס-רעפרעזענטאנץ פערשפילט אין האנאווער

הערמאס-איינטראכט (האנאווער) — ווארשא (פויזען) 5:11

לעטלענדיש-אונגארישע רעפרעזענ־טאנץ — מכבי (ווארשא) 6:8

דער דאזיגער מעטש איז פארגעקומען אין ריגא

בודזשעט-דעבאטע אין סיים
(ענדע פון 1־טע זייט)

אז די, וואס זיצען דארט, זיצען נישט פאר קיין נאציאנאלע אידעען, נאר וועגען עפעס אנדערש, די „שטאפעטא" למשל, שרייבט, אז די איצטיגע רעגירונג איז נישט קיין פוילישע רעגירונג, נאר א רעגירונג פון פאליטישע פערברעכער, וועלכע די נען די יודען און פרעמדע, ווייטער ווערט דארט געזאגט, אז די רעגירונג האט ערמארדעט מינ. קערנער, דער־הרג'עט מינ. פיעראצקי א. אז. וו., ווייטער, אז די יודען רעגירען אין פוילען, אזעלכע זאכען קענען נישט טאלערירט ווערען. מיר האבען נישט קיין פרעטענזיעס, וואס מען אידעאליזירט אזעלכע טיפען, וואס בענוצען אזעלכע מעטאדען (שטורעם אויף די רעכטע בענק). דער רעדנער לויבט דאן די דעקלאראציע פון מינ. בעק און גענעראל און רעדט ארום די אויסלענדישע פאליטיק. דעפ. מיערושינסקי לייקענט די בעשולדיגונגען פון דעפ. זשולאווסקי (פ.פ.ס.), אז דער קאמיסאר פון דער נאציאנאלער הלוואה האט געצאלט בעקומען 100 טויזענד זל. רעמונעראציע, און אז דער איצטיגער פרעזעס פון דער העכסטער מלוכה־קאנטראל גענ. קושעמענסקי, האט געהאלפען פאר'משפט'ן פוי־לישע אפיצירען אין עסטרייכישען געריכט. פער־קעהרט, גענ. קושעמענסקי האט זיי בעפרייט.

נאכ'ן פערענדיגען די דיסקוסיע איז דער בו־דזשעט אפגעשיקט געווארען אין דער קאמיסיע.

Bank Handlowy w Łodzi
Spółka Akcyjna
Kościuszki 15
przyjmuje za niewielką opłatą
na przechowanie kufry, walizy, kosze i t.p.
które lokuje w urządzonym według wymagań
nowoczesnej techniki SKARBCU.

ראטעוועט אייער געזונט
קראנקע אויף רוקענ-קראנקהייטען (ברוך-קראנקהייטען)
ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-גומי-באנדאזשען פון מיין מעטאדע העלפען ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציעס פון אלע מינים ברוך-קראנקהייטען (רופטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.

דאס אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספע־ציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע בויך-באנדאזשען. אויף אויסגעקרימטע רוקען-ביין (הויקערס) ארטאפעדישע הייל-גארסעטען אויף ביינער־שווינדזוכט און אלע אנדערע פעהלערן ארטא־פעדישע הייל-אפאראטען אויף פלאטפוס.

פעציעלע איינלאגען לויט גיפס-מאדעלען, אויף זשילאסעם.
— גומי-זאקן לויט מאס. קינסטליכע הענד און פיס
ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל=ארטאפעדיע
Spec. Ortop. **O. PETRYKIEWICZ** אוים לעמבערג
לאדז, פיראמאוויטשא 9 (אלגינסקא)
(פראנט פארטער), טעל. 177=09 נאהנט פון לאדזער פאבריקס-באהנהויף
בעמערקונג: דאס ערשיינען פון די קראנקע איזאונבעדינגט נויטיג. צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק-בריף.
(אין זגערזש אויף טלאמאצקא № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

Dr. med.
Leon Familier
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען אויף
6.שערפיען 37 (בענעדיקטא)
נעהמט אן פון 5—7 נאכם.

Dr. Z. Henrykowski
ספעציאל-ארצט פאר ווענערישע הויט-קראנקהייטען און מענער-שוואכע
האט זיך איבערגעצויגען אויף
פיעטריקאווער 86
טעל. 143-63
נעהמט אן פון 8—11 און פון 6—9 אווענד.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע זאל.
פאר אונבעמיטעלטע לעמשניצע-פרייזען.

אשרכן,
וואס פארקעהרט אין בעסערע הייזער, קען אפגעבען אפערטען אין אדמיניסטר. אונטער ליטערע „A" 1844

פאר גאלד,
ביזשוטעריע
און לאמבארד-קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

Dr. Artur Banasz
כירורג-אוראלאג
וואולטשאנסקא 23
טעלעפאן 139-88.
נעהמט אן פון 4—6 נאכמיטאג.

Dr.
Wajnberg
ספעצ. פון לונגע, הארץ און סקלעראזי-קראנקהייטען
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—5 8—9 אוו.

די 1-טע און ביליגסטע קוועלע פון
רעשטען
אויף פאלטענס און אנציגער
פון די בעסטע ביליצער און טאמאשא־ווער סחורות, די מאדערנסטע מוסטערן, אין א גרויסען אויסוואהל, בעקומט מען נאר ביי
R. Szczęśliwy
לאדז, 5 נאוואמיעסקא 5
טעל. 156-09
געדענקט. פראנט 2 שטאק.
געדענקט, פראנט 2 שטאק.
געדענקט, פראנט 2 שטאק.

דעם טיפסטען בייליד דריקען מיר אויס אונזער ג' פאר-סטארשע לעאפאלד גרינבוים, צוליב'ן טויט פון זיין ליבען
פאטער נ"ע
זאל געטרייסט מיט המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
די פערוואלטונג פון וויגער-מאכער, יובעלירי-, גראווירער- און פערגילדער - צעך, זאוואדזקא 4.

חברים, צייטונגס-פערשפרייטער
פון ביידע פעראיינען
שבת, דעם 10/XI פינקטליך 6 אווענד קומט פאר
א פערזאמלונג
אין לאקאל פילסודסקיעגא 66 ביי „פועלי אמוני ישראל" מיט פאלגענדער טאג-ארדנונג: 1) די נויטיגקייט פון אן'איינהייט־ליכען פראנט פון אלע צייטונגס-פערשפרייטער; 2) די לאגע אין פאך; 3) פערשידענע אויסבעסערונגען פאר אונזערע מיט־גלידער ווי: לייה-קאסע, לעבענס-פערזיכערונג אז"וו.; 4) פער־שידענע פארשלאגען פון די מיטגלידער; 5) א קויהלען-אקציע אויפ'ן ווינטער. חברים! אלע ווי איינער קומט אויף דער פערזאמלונג. ווער ס'וועט נישט קומען — פון דעם ווערט ארא־גענומען די פעראנטווארטליכקייט און וועט ווערן אויסגעשלא־סען פון ביידע פעראיינען. מיט דרך-ארץ
די פערוואלטונגען פון ביידע פעראיינען.

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8—11 פריה און פון 1³⁰—2³⁰ מיטאג און פון 7—9 אווענד.
זונטאג פון 10—1 בטאג.
אלע ארט אנאליזען.
פאר אונבעמיטעלטע לעמשניצע-פרייזן:
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.

אויערן, נאז און האלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע ובתוצ־אפעראציע א. ז. וו.) ווי אויך אמבולא־טארישע פון 11—1 און פון 5—8 אוונט.

לאדז, 7 נאוועמבער 1934
„נייער פאלקסבלאט"
לאדז, 7 נאוועמבער 1934

דאס לעבען בעזיגט די פאליטיק
ברענענדיגע פראגע וועגען שבת- און זונטאג-רוה

מיט דער פראגע וועגען זונטאג-רוה אינטערעסירען זיך ביי אונז נישט בלויז יודען. דאס איז זעהר א ברענענדיגע פראגע בכלל פאר די פעראינטערעסירטע ווירטשאפטליכע ספערען אהן אונטערשיד פון אמונה. נישט קוקענדיג דערויף, וואס אלע בעמיהונגען אין דער ריכטונג צו רעפארמירען דאס געזעץ וועגען זונטאג-רוה האבען ביז איצט נישט געהאט קיין ערפאלג, הערען נישט אויף די פעראינטערעסירטע ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס, לעצטענס ספעציעל די נישט-יודישע, צו קעמפען פאר דער דורכפיהרונג פון דער זונטאג-רעפארם. דערפון איז צו זעהן ווי נויטיג די רעפארם איז און ווי שטארק עס גלויבען אין איהר דורכפיהרונג די אלע, וואס קעמפען דערפאר.

מיט א געוויסער צייט צוריק האבען אלע בעקער-צעכען אין פוילען זיך געווענדט צום ארבייטס-מיניסטעריום מיט א מעמאריאל, אין וועלכען עס איז געפאדערט געווארען די רעפארמירונג פון געזעץ וועגען זונטאג-רוה אין דעם זין, אז די בעקערס זאל ערלויבט ווערען צו ארבייטען אין די זונטאג- און יום-טוב-טעג. די בעקער-צעכען האבען דערביי אנגעוויזען, אז זייערע פאדערונגען שטיצען זיך אויפ'ן פערלאנג פון אלע קאנסומענטען, וועלכע ווילען געניסען פון פריש געבעקס אויך אין זונטאג און אין יום-טוב.

מיר ווייסען, אז ענליכע פאסטולאטען רוקען ארויס אויך די ארגאניזאציעס פון יודישען סוחרטום, שטיצענדיג זייער ביטע אויף דיזעלבע מאטיווען, וואס די בעקערס. אויך די יודישע סוחרים שטרייכען אונטער, אז מען דארף קיינעם נישט צווינגען צו רוהען צוויי טעג אינדערוואך און קיינעם דארף מען נישט נויטען צו רעזיגנירען פון איינקויפען א רייה נויטיגע סחורות אין זונטאג און יום-טוב, דאס הייסט אין יענער צייט, ווען יעדער האט צומייסטענס צייט און לוסט איינצוקויפען און צו פערברויכען ארטיקלען. דער פרומער קאטאליק וועט נישט קויפען זונטאג, פונקט אזוי ווי דער פרומער יוד וועט נישט פערקויפען אום שבת. זייערע רעליגיעזע איבערצייגונגען זענען די שטארקסטע מניעה, וואס שטערט זיי צו ארבייטען אין די טעג, וועלכע זענען בעשטימט אויף אפרוה. קיין צוואנג-שטראפען אין דער פארם פון געזעצליכען זונטאג-רוה זענען נישט נויטיג.

מיט עטליכע וואכען צוריק איז אין שווייץ דערשינען א געזעץ, וואס רעגולירט לויט אונזער מיינונג אויסגעצייכענט די פראגע וועגען זונטאג-רוה. דאס געזעץ דערלויבט אין פיל פאלען אריבערצוטראגען דעם טאג פון אפרוה אויף אן'אנדער טאג אין דער וואך און פיהרט דערפאר איין אן'עקוויוואלענט אין דער פארם פון לענגערען אפרוה אין די וואכענטעג. די קלוגע און דערפאהרענע שווייצער האבען קיינעם נישט בעלעסטיגט מיט דער פליכט צו פייערן זונטאג און אין די פייערטעג. ווען עס מוז די טעג ארבייטען, דעם קען קיינער דערין נישט שטערען. אפגעבענדיג זיך אבער א רעכענונג, אז איין טאג אין דער וואך אלס רוה-טאג מוז עקזיסטירען, האבען די שווייצער איינגעפיהרט, אז פאר די ארבייטס-נעהמער, וועלכע ארבייטען זונטאג, מוז דער רוה-טאג איבערגעפיהרט ווערען אויף אן'אנדערען טאג. דער ארבייטסגעבער מוז אין משך פון דער וואך געניסען פון רוה לכל הפחות אין משך פון 24 שעה אהן איבעררייס. דער יום-טוב-אפרוה קען צייטווייליג פערקלענערט ווערען אדער אינגאנצען אפגעשאפט ווערען, ווען דאס איז נויטיג, כדי אויסצומיידען גרויסע פערלוסטען פאר'ן אונטערנעהמער, א שטייגער כדי צו פערהיטען די רויה-שטאפען און די סחורות פון קאליע ווערען, אדער אין אנדערע פאלען, ווען די ארבייט מוז אונבעדינגט ווערען דורכגעפיהרט. די רוה-צייט קען ווערען בעגרענעצט אדער אנדערש איינגעשטעלט אין די פאלען, ווען עס איז נויטיג צו פערברענגען ביי א קראנקען, ווען מען דארף אפהיטען דאס געשעפט, ווען מען דארף היטען חיות א. א. וו.

אין פרינציפ איז אין דער שווייץ אויך איינגעפיהרט געווארען די פליכט צו ערטיילען צייט אויף אפרוה אין זונטאג און אין די יום-טוב טעג. אבער די דאזיגע פליכט ענטהאלט אזוי פיל אויסנאהמען, אז אין פראקטישען לעבען וועט יעדער קאנען ארבייטען זונטאג אדער יום טוב, אויב ער וועט דאס ווילען אדער דארפען, און וועט דערויף בעקומען די ערלויבניש פון דער געהעריגער מאכט.

דאס געזעץ איז איינגעפיהרט געווארען אין דער מלוכה, וואו עס אמטירט דאס אינטערנאציאנאלע ארבייטס-ביורא. די דעלעגאטען און די בעאמטע פון דעם ביורא קאנען ארומשפאצירען זונטאג און חגא און מאכען די נויטיגע איינקויפען. ביז איצט האט נאך קיינער פון זיי נישט געהערט קיין פראטעסט געגען דעם געזעץ. עס האבען נישט פראטעסטירט די בעאמטע פון אינטערנאציאנאלען ארבייטס-ביורא, וועלכע זענען, דאכט זיך, די קאמפעטענטסטע אין די פראגען, וואס זענען פערבונדען מיט ארבייט און רוה, עס האבען נישט פראטעסטירט נישט די ארבייטער און נישט די געזעלשאפט. פונקט פערקעהרט, דאס געזעץ איז מיט ענטוזיאזם אויפגענומען געווארען דורך דער גאנצער געזעלשאפט אין דער שווייץ. דאס לעבען האט בעזיגט די פאליטיק. ווען וועט דאס ביי אונז געשעהן?

אין די סודות איז שווער אריינצודרינגען
די געעפנטע סעסיע פון סיים

אין דער ענטוויקלונג פון דער דעמאקראטיע אין פוילען האלטען מיר שוין אזוי ווייט, אז א סעסיע פון סיים ווערט א געוואלדיג געשעהעניש כמעט, נישט אזויפיל צוליב דעם, וואס זי לייסטעט, ווי צוליב דעם, וואס זי קומט בכלל פאר. די בעפעלקערונג איז שוין אפגעוואוינט פון דענקען וועגען א סיים און וועגען א פארלאמענטארישען רעזשים בכלל. דאס מלוכה-לעבען ווערט אין שטילקייט און צוריקגעצויגענקייט פון דער עפענטליכקייט רעגולירט דורך די צאהלרייכע דעקרעטען פונ'ם מלוכה-פרעזידענט, ביי וועלכעס אויסארבייטונג עס מוטשען זיך אפ בלויז די מיניסטארען און בעאמטע פון מיניסטעריום און נישט ח"ו דער פארלאמענט און זיינע מיטגלידער. און אויב עס קומט דאך אמאל א סיים-סעסיע, אזוי וואלט דאס שוין געמוזט זיין עפעס אויסערארדענטליכעס, איבער וואס די רעגירונג האלט פאר נויטיג זיך צו בעראטען מיט די פערטרעטער פונ'ם פאלק, און דערפאר איז אזוי גרויס די נייגעריקייט, מיט וועלכער מען דערווארט א סעסיע פון סיים.

די דאזיגע נייגעריגקייט אבער האט זיך באלד אפגעקיהלט, נאכדעם ווי מען ווערט געוואויר, אז עס האנדעלט זיך דא בלויז וועגען א בודזשעט-סעסיע, ווי אלץ איז שוין צוגעגרייט פאראויס, און וועלכע איז נישט מעהר ווי א בלויזע פארמאליטעט: מען ווייסט שוין: דער בודזשעט פון קריגס-מיניסטעריום בלייבט אונפערענדערט, דאגעגען זענען די בודזשעטען פאר בילדונגס-וועזען און סאציאלער פערזיכערונג פערקלענערט. עס וועט זיין א דעפיציט פון אזויפיל און אזויפיל מיליאנען, וועלכע מען וועט דעקען מסתם דורך אן'אנלייהע, אויף וועלכער עס וועלען זיך בעטייליגען בעאמטע, ארבייטער און יודישע קליינע סוחרים א.א.וו.

עס וועט אלץ בלייבען ביים אלטען, קיין ענדערונגען וועלען נישט קומען, להאי די סעסיע וואלט נישט אפגעהאלטען געווארען.

און דאך מוז עס אויפפאלען, וואס אויף דער דאזיגע סעסיע וועט נישט לגמרי בעהאנדעלט ווערען די פראגע, וואס גיט דעם איצטיגען סיים לויט דער אויפפאסונג פונ'ם רעגירונגס-בלאק זיין בערעכטיגונג, די פראגע פון דער קאנסטיטוציע.

צי האבען זיך די סענאטארען דערשראקען פאר'ן אייגענעם קוראזש, מיט וועלכען זיי האבען „דורכגעפיהרט מיט 8 חדשים צוריק די ענדערונג פון דער קאנסטיטוציע, וואס האט געזאלט בעדייטען דעם „אנהויב פון א נייער עפאכע" אין דעם אומאפהענגיגען פוילען?

אויב די קאנסטיטוציע וועט נישט ערלעדיגט ווערען אויף דער איצטיגער סעסיע, דאן קאן עס דאך פאסירען, אז די נייע וואהלען צום סיים און סענאט זאלען מוזען פארקומען לויט דער ביזאיצטיגער קאנסטיטוציע, און אויב אזוי, פרעגט זיך: נאכוואס האט געטויגט בכלל דער איצטיגער סיים?

אין די סודות אבער פון די בע-בע-קרייזען איז שווער אריינצודרינגען. נישטא קיין אנדערע ברירה, ווי צו ווארטען ביז אויך די בעפעלקערונג וועט געוואויר ווערען, ווי אזוי עס דארף אויסזעהן מיט „איהר" קאנסטיטוציע.

מייסטערס פון ליגען און פאלשקייט
פאלשע ידיעות, וועלכע די נאצים לאזען אין גאנג

די פראנצויזישע צייטונג „זשור" מאכט אויפמערקזאם אויף דער דורכזיכטיגער פאליטיק פון דייטשלאנד, וועלכע בעשטייט אין פערשפרייטען פאלשע קלאנגען, נאטירליך אין אינטערעס פון איהר אייגענער פאליטיק.

דייטשלאנד, שרייבט די צייטונג, איז שטענדיג געווען א מייסטער אין דער קונסט פון פערשפרייטען פאלשע און טענדענציעזע ידיעות. פאר דער לעצטער צייט האט דייטשלאנד געגעבען עטליכע מוסטערן פון דאזיגען טאלאנט. נישט לאנג צוריק האט א גרויסע אמעריקאנישע צייטונג מודיע געווען, אז די סאוויעטען האבען לויט דער עצה פון פראנקרייך בעשלאסען אראפצונעהמען פון מזרח'דיגען פראנט עטליכע דיוויזיעס פון בליכערס ארמעע, וועלכע זענען געשטאנען געגען יאפאן און אריבערפיהרען זיי קיין אייראפע אויף צו פערשטארקען דעם פראנט געגען דייטשלאנד. די פראנצויזען זאלען האבען איבערצייגט די סאוויעטען, אז אין פאל פון יאפאנישען איבערפאל, וועט זיך אויטאמאטיש ארייננמישען אמעריקע. עס איז לייכט זיך פארצושטעלען וואסער איינדרוק די ידיעה האט געמאכט אין אמעריקע, וואו מען ערווארט הילף פון רוסלאנד אין פאל פון א בעוואפנעטען קאנפליקט מיט יאפאן. דעם דורכשניטליכען אמעריקאנער שטעלט זיך פראנקרייך פאר אלס אינטריגאנטקע, וועלכע וועט זיך נישט אפשטעלען, אויס האס צו דייטשלאנד, צו בערויבען די אונטערשטיצונג פאר אמעריקע אין פאל פון א קאנפליקט מיט יאפאן.

א צווייטער ביישפיל פון די דייטשע אינטריגעס. דאס איז א פולקאם אויסגעטראכטער אינטערוויאו מיט יעזואיטיש'ן.

אין דער היטלעריסטישער צייטונג „פעלקישער בעאבאכטער" איז געווארען אפגעדרוקט אן'אינטערוויאו מיט יעזואיטיש'ן, וועלכער זאל האבען ערקלערט פאלגענדעס:

דייטשלאנד האט אונז אויסגעשטרעקט די האנד און מיר ווייסען, אז אויף דייטשלאנד קאן מען זיך פערלאזען. איך בין זיכער, אז מיט דייטשלאנד וועלען מיר קאנען ארבייטען האנד ביי האנד.

באלד דערויף איז געקומען אן'הכחשה. עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז דער אינטערוויאו איז אויסגעטראכט פון אנהויב ביז'ן סוף. יעזואיטיש, דער פערטרויאונגס-מאן פון דעם ערמארדעטען קעניג אלעקסאנדער און געטרייער פריינד פון פראנקרייך, האט פאר די אויגען נישט געזעהען דעם פארשטייער פון „פעלקישען בעאבאכטער", וואו דער דערמאנטער אינטערוויאו איז געווארען אפגעדרוקט...

צו וואס האט געטויגט די גאנצע סענסאציע? דאס איז קלאר:

עס איז געגאנגען דער דייטשער פרעסע אין דעם כאטש אויף עטליכע שעה קאליע צו מאכען די בעציהונגען צווישען פראנקרייך און יוגאסלאוויען, דערוועקען פערדאכט ביי דער פראנצויזישער און יוגאסלאווישער רעגירונג און מאמענט, ווען עס ווערט צוגעגרייט די פערשטענדיגונג מיט איטאליען.

„פיגארא" ענטדעקט די היטלעריסטישע אינטריגעס אין עסטרייך. עס ווייזט זיך ארויס, אז דאס היטלעריסטישע דייטשלאנד אונטערשטיצט די שטרעבונגען פון די האבסבורגער צוריק צו פערנעהמען דעם טראן. געדאכט וואלט זיך, אז די רעסטאווראציע פון די האבסבורגער לוינט אינגאנצען נישט דייטשלאנד, ווייל דערמיט ווערט אויסגערוקט אויף אן'אונבעשטימטער צייט דער „אנשלוס". אבער אזוי דאכט זיך נאר אויס:

דייטשלאנד ווייסט אויסגעצייכענט, אז אין פאל פון א מאנארכיסטישער איבערקעהרעניש און פון איבערנעהמען דעם טראן דורך די האבסבורגער וועט די קליינע אנטאנט און אין דער ערשטער רייה יוגאסלאוויען באלד רעאגירען. און דאס איז טאקע די זאך, צו וואס דייטשלאנד שטרעבט. דער ציל איז צו שאפען אין עסטרייך א געוואלדיגע צוטומלעניש, הויפטזעכליך אין וויען, ארויסרופען דארט א רעגירונגס-קריזיס, וועלכען דייטשלאנד וועט אויסנוצען און ארגאניזירען דאס פערכאפען די מאכט דורך די עסטרייכישע פאן-גערמאניסטען, וועלכע וועלען צוגרייטען די היטלעריזירונג פון עסטרייך.

די „קאטאוויצער קאנפערענץ"

נעכטען, דעם 6 נאוועמבער, לויטן יודישען לוח דעם 18 חשון, איז געווארען 50 יאהר זייט עס האבען זיך צוזאמענגעקומען, אין דער אויבערשלעזישער שטאט קאטאוויץ, 26 יודען, כדי אפצוהאלטען „א קאנגרעס פאר דער א"י-אידעע", וועלכע האט אנגעהויבען זיך צו פערשפרייטען אין רוסלאנד און רומעניען.

דער איניציאטאר פון דער קאנפערענץ, איהר פארזיצער און דער שפעטערער פיהרער פון דער אויף דער דאזיגער קאנפערענץ געשאפענער ארגאניזאציע, איז געווען ד"ר לעא פינסקער, וועלכער האט שוין פריהער פערעפענטליכט די „אויטאעמאנציפאציע", א שריפט, אין וועלכער עס איז געמאכט געווארען קלאר דער געדאנק פון שיבת ציון.

אין די צוגרייטונגס-ארבייטען צו דער דאזיגער קאנפערענץ האבען זיך אויך בעטייליגט ליליענבלום, ש. פ. ראבינאוויטש, ד"ר ליפע און שמואל פינעלעס. איינגעלאדען געווארען זענען די פערטרעטער פון די פערשידענע „חובבי-ציון"-פעראיינען, און דער צוועק איז געווען צו וועהלען א צענטראל-קאמיטעט, וועלכער זאל בעקומען די דערלויבעניש פון די רעגירונגען צו פיהרען די ארבייט, זאל זיכערען די עקזיסטענץ פון די שוין עקזיסטירענדע קאלאניעס, און צו בעקומען אנווייבערבליק איבער די מאטעריעלע מעגליכקייטען וואס זענען פאראנען, כדי צו פיהרען א קאלאניזאציע-טעטיגקייט אין א"י.

שליסליך האט געדארפט בעשטימט ווערען אן'אנפיהרונג פון דער קאלאניזאציע-ארבייט אין ארץ-ישראל גופא.

אלס דעלעגאטען אין דער קאנפערענץ האט זיך בעטייליגט: הרב שמואל מאהילעווער, ל. קליוואנסקי, זעליג פרייטאל, משה מאזעס, ש. פרידלענדער, ח. וויסאצקי, ד"ר פינסקער, בראמזאן, ד"ר ליפע, דייכעס, ד"ר יוסף חזנאוויטש, י. באאנעט, י. מ. מאירזאהן, נ. שאנמאן, ד. פרידמאן, ד"ר דריבינאוויטש, י. יאסינאווסקי, ה. מירקין, ל. שאליט, ד"ר ראבינאוויטש, אלכסנדער צעדערבוים, מ. לינק, דאווידזאן, ל. קאלישער, פ. ראבינאוויטש, ר. וואלרויך, ב. פריידענבערג, פ. פינעס, ב. ריטענבערג, דוד גארדאן, מאקס מאנדעלשטים.

די קאנפערענץ האט געוועהלט אן'אנפיהרונגס-קאמיטעט אונטער דער אנפיהרונג פון ד"ר פינסקער מיט'ן זיץ-ארט אין אדעס, וועלכער איז געווען בעקאנט אונטער'ן נאמען „דער אדעסער קאמיטעט", און וועלכער האט אנגעפיהרט מיט די א"י-ענינים ביז צו דער שאפונג פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין יאהר 1897.

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך 7 נאוועמבער

כט חשון תרצ"ה

זון-אויפגאנג 6.42

זון-אונטערגאנג 3.57

אינם דורכגאנגס-הויף, פעטריקאווער 17

בעפאלן און בערויבט א פארמאצעווטקע פון דער „אובעזפיעטשאלניע"

(2) דעם לעצטען שבת-צו-נאכט האט פאסירט אזא געשיכטע אינ'ם דורכגאנגס-הויף אויף פיעטריקאווער 17 — זאכאדניא 52:

ווען די פארמאצעווטקע סטאניסלאווא וויערטשינסקא, איז ארויס פון דער „אובעזפיעטשאלניע". צפטייק, וואו זי ארבייט, און זי איז געגאנגען אין דער ריכטונג צום טויער – 17, האט איהר עמיצער אין דער פינסטער אונטערגעשטעלט א פוס אזוי, אז זי האט זיך איבערגעקעהרט און זיך שטארק צוקלאפט דעם קאפ און א פוס...

לכתחילה איז זי אזוי צוטומעלט געווארען, אז זי האט נישט בעמערקט, ווי דער פערשוין, וואס האט איהר אונטערגעשטעלט א פוס, האט ביי איהר צוגענומען דעם האנד-בייטעל, אין וועלכען ס'איז געלעגען 200 זלאטעס במזומן און א גאלדען זייגערל אינ'ם ווערט פון 400 זל...

א ווילע שפעטער איז זי אבער צו זיך געקומען און געמאכט א געוואלד.

פאליציי און דזשורנער האבען זיך געלאזט נאכיאגען דעם באנדיט, אבער זיי האבען איהם נישט געכאפט, און מ'האט געקאנט מיינען, אז עס איז א גוטען סאג מיט דער קאפאטע...

נעכטן האט מען אבער דעם פערשוין דאך געפונען. מ'האט איהם ארעסטירט, צוריקגעקראגען דאס זייגערל (דאס געלד – לאוו דווקא) און אזוי ווי ס'ווערט נאך געפיהרט די אויספארשונג וועט נאך זיין נאמען נישט אנגעגעבען.

אקציע פון „נותן לחם" לטובת יודישע ארבייטסלאזע און פרנסה'לאזע

מיט'ן אנקומען פון ווינטער שאפט זיך א טראגישע לאגע פאר טויזענדער יודישע משפחות, וועלכע האבען ווי נישט אין דורכגעמאכט דעם זומער און איצטער שטעהען זיי ממש פאר א הונגער-סכנה.

דער שטאטישער קאמיטעט צו העלפען די ארבייטסלאזע, האט שוין אנגעהויבען צו פערטיילען טאלאנען אויף פראדוקטען פאר ארבייטסלאזע. טאלאנען זענען דא פון 4 קאטעגאריעס, א גרויסע פארציע, מיטעלע, קליינע און פאר א נישט פערהייראטען. לגבי פאראיאהריגע, זענען היי-יאהר די פארציעס שטארק פערקלענערט. אין צוזאמענהאנג דערמיט האט א דעלעגאציע פון דער געז. „נותן לחם" אין די פערזאנען פון פרעזעס מאג. מ. באלבערישסקי און וויצע-פרעזעס ד"ר קרייאק בעזוכט דעם שטאטישען סטאראסטע און מיט איהם קאנפערירט וועגען דעם אופן פון הילף פאר דער יודישער ארמקייט.

אלס פועל יוצא דערפון האט שוין „נותן לחם" אנגעהויבען ארויסצוגעבען פראדוקטען פאר די פאמיליעס, וועלכע בעקומען ז"יער שטיצע פון קאמיטעט. די דעלעגאציע האט אבער דערביי בערירט א צווייטע פראגע, וועלכע האט א בעדייטונג פאר דער יודישער ארימער בעפעלקערונג. עס האנדעלט זיך אין דעם, וואס יודען קענען איבערהויפט נישט געניסען פון קאמיטעט-שטיצע, ווייל זיי בעדיצען נישט קיין בכלליה פון קראנקענקאסע, האבען נישט קיין רעגיסטראציע-קארטעל אלס ארבייטסלאזע און דערפאר ווערען אלע יודישע וועבדונגען נאך שטיצע נישט בערוקזיכטיגט.

אזוי ארום שאפט זיך א טראגישע לאגע פאר הונדערטער פאמיליעס, וואס געהען ממש אויס פון הונגער און קענען די שטיצע אבער דאך נישט בעקומען צוליב פארמעלע טעמים.

דער ה' סטאראסטע האט אנערקענט די וויכטיגקייט פון דעם בעריהרטען ענין און געבעטען איהם צושטעלען א שריפטליכען מעמאריאל, וועלכען ער וועט איבערגעבען אויף א זיצונג פון שטאטישען קאמיטעט. אזא מעמאריאל האט „נותן-לחם" בעכטען ארויסגעשיקט.

בכלל האט דער ה' סטאראסטע זעהר ווארעם זיך אפגערופען אויף אלע בעריהרטע דורך דער דעלעגאציע פאסטולאטען, ערלעדיגענדיג איינציגע פון די' פאזיטיוו.

* * *

אויך די יודישע קהלה האט זיך געווענדעט צום לאקאלען קאמיטעט פאר הילף צו ארבייטסלאזע מיט א מעמאריאל וועגען זעלבען ענין.

די קהלה ווייזט אן, אז פון 3000 פאמיליעס, וואס בעקומען שטיצע פון קאמיטעט זענען בסך הכל דא ביז 150 יודישע פאמיליעס.

די קהלה בעט דעם קאמיטעט זיך צו פאראינטערעסירען מיט דעם ענין און פערלייכטערן די פארמעלע פאדערונגען, ווייל די אלע יודישע בויטבעדערפטיגע שלאגען אן די טירען פון דער קהלה.

רעפרעזענטאנץ-טעאטער „ראזמאיטאשטשי" 27 ציגעל-גאס 27 טעל. 112-25

דירעקציע: דוד צעלמייסטער.

גאסטשפילען פון דער בעריהמטער קינסטלערין, דער שטאלץ פון דער יודישער ביהנע

אידא קאמינסקא

הייבט, מיטוואך, 9¹⁵ אווענד

גרויסע הנחה- און פאלקס-פארשטעלונג

אלע בילעטען אין פארטער נור 1 זל.

דער גרעסטער וועלט-שלאגער

פרוילין דאקטאר

סענסאציאנעלער ביהנע-רעפערטואר אין 6 בילדער

מיט אידא קאמינסקא אין דער הויפט-ראל.

8 יאהר אפגעלעבט צוזאמען

שרעקליכע נקמה און שטראף פאר א בעליידיגטער פרוי

(2) אויף אברמאוויטשקיעגא 41 האט געוואוינט א צייט לאנג דער מייסטער פראנצישעק געמבאלסקי מיט זיינע 3 קינדער: דעם 16-יאהריגען זיגמונט, די 13-יעהריגע יאנינא און די 11-יעהריגע יאדוויגא.

געמבאלסקי איז געווען אן אלמן, און זייט 8 יאהר האט מיט דער משפחה מיטגעוואוינט די 38-יאהריגע שניידערין, העלענא טשעטשערקעוויטש. זי איז געווען 2 „זאכען" — געמבעלסקיס פריינדינע און די בעלעבאסטע פון שטוב.

עס איז אין דער משפחה אלץ צוגעגאנגען רוהיג און כשורה, און עס וואלט אוודאי אזוי אויך ווייטער געווען, ווען געמבאלסקי'ן פאלט נישט איין לעצטענס אויפסניי חתונה צו האבען מיט א צווייטער – נישט מיט דער טשעטשערקעוויטש...

די לעצטע האט זיך דעריבער אריינגענומען א „נעקאמען-פלאן" אין קאפ אריין, אז זי מוז זיך דערפאר נוקם זיין אין געמבאלסקי'ן, און אין איינעם א פרייטאג — דעם 16 מאי ה. י. האט זי גענומען א טאפ זאלץ-זויער און בעגאסען ביי-דע געמבאלסקיס — דעם טאטען מיטן זוהן. זי האט זיך אויך געקליבען צו בעגיסען די 13-יעהריגע יאנינא, אבער יענע האט זיך איבערגעשראקען און געמאכט א געוואלד.

עס זענען זיך צוזאמענגעלאפען שכנים, און די מערדערין איז ביני לביני אליין אוועק אין דער פאליציי און דארט געמאלדען וועגען דעם גאנצען ענין.

דער רעזולטאט פון דעם אפגיסען מיטן זאלץ-זויער איז געווען, אז פראנצישעק געמבאלסקי איז גלייך פון די שרעקליכע בראנד-וואונדען געשטארבען. זיגמונט געמבאלסקי איז פון די בראנד-וואונדען געבליבען א קאליקע אויף אייביג — מיט אן אויסגעברענט אויג.

נעכטען איז פארגעקומען דער פראצעס פון דער טשעטשערקעוויטש. זי האט זיך אין מארד גישט מודה געווען. דאגעגען האט זי דערקלעהרט – האט זי דעם פאטער און דעם זוהן יא בעגאסען מיט זאלץ-זויער מחמת נקמה, וואס נאך 8 יאהר האט מען זי געוואלט ארויסווארפען פון שטוב. מיט עטליכע טעג צוריק – האט די בעשולדיגטע דערקלעהרט – האט איהר פראנצישעק געמבאלסקי געגעבען 10 זלאטעס, אז זי זאל זיך ארויסציהען אינם שטאטישען הקדש...

דעם ערמארדעטענס קינדער האבען אבער אנגעוויזען, אז די טשעטשערקעוויטש האט זיך אכזריות בעגאנגען מיט זיי און זייער פאטער, וועלכען זי פלעגט אגב שטענדיג בעשווינדלען.

דאס געריכט האט זי פערמשפט אויף 10 יאהר טורמע.

ווייטערע אונטערהאנדלונגען

וועגען ענדערען די בעדינגונגען פון באנוועל שפינער קארטעל

(אג) די אונטערהאנדלונגען וועגען די בעדינגונגען פון גייעם קארטעל-אפמאך ווערען ווייטער געפיהרט. די אונטערהאנדלונגען ווערען דערווייל געפיהרט צווישען די בעזונדערע קארטעל גרופען און ערשט נאכדעם ווי עס וועט קומען צו א הסכם צווישען די בעזונדערע גרופען וועלען זיך אנהויבען די גענעראל בעראטונגען.

דעם 5-טען ד.ה. איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון די מיטגלידער פון קארטעל, וואס געהערען נישט צו די ביזאיצטיגע דריי פריווילעגירטע קאטעגאריעס. עס איז געקומען צו א הסכם וועגען די ענדערונגען, וואס דארפען געמאכט ווערען אין דעם קארטעל-אפמאך. צום סוף איז אויסגעוועהלט געווארען א קאמיסיע, וואס האט די אויפגאבע צו פאראייניהייטליכען דעם אנגענומענעם פראיעקט פון דער ענדערונג פון קארטעל אפמאך מיט די איבריגע מיטגלידער פון קארטעל.

70 פראצענט באהן-הנחה קיין ווארשא

דער פראפאגאנדע-קאמיטעט צו פייערען דעם 11. נאוועמבער מאכט בעקאנט, אז אין צוזאמענהאנג מיט דעם יום-טוב פון פוילענ'ס אומאפהענגיגקייט, ארגאניזירט ער אויף דעם 11-טען נאוועמבער ד. י. אן אלפוילישען צוזאמענפאהר קיין ווארשא. דער קאמיטעט בעניסט פאר די אנטייל-נעהמער פון צוזאמענפאהר 70 פראצענט הנחה אויפ'ן יסוד פון די קארטען, וועלכע ווערען ארויסגעגעבען דורך דער ביורא פון וואגאן-ליט-קוק פיעטריקאווער 64.

די באהן-הנחות וועלען זיין גילטיג פון 9. ביז'ן 12. נאוועמבער איינשליסליך. דער פרייז פון א קארטע בעטרעפט 2 זל. און דער הנחה-בילעט אין ביידע זייטען 6 זל. צוליב דער קורצער צייט, ווי אויך צוליב דער בעגרענעצטער צאהל קארטען, ווערט געבעטען וואס פריהער זיך צו מעלדען אין רייזע-ביורא, פיעטריקאווער 64, אין די שעה'ן פון 9 פריה ביז 8 אווענד.

Dr. H. Rakowski

אינערליכע קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

האט זיך איבערגעצויגען פון זאוואדזקא 8 אויף טראוגוטא 5. טעל. 187-34.

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1914

. היינט, מיטוואך, דעם 7 נאוועמבער דארפען זיך שטעלען די פאבאראווצעס פון י. 1914 פון 5 קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען אויף די אותיות:

J K

און פון 13 קאמיסאריאט אויף די אותיות:

G H Ch I J K

מארגען, דאנערשטאג, דעם 8-טען נאוועמבער דארפען זיך שטעלען די פאבאראווצעס פון 1914, וואס וואוינען, אויפ'ן שטח פון 5-טען קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען אויף די אותיות:

L Ł M

און פון 13-טען קאמיסאריאט אויף די אותיות:

L Ł M N O

צוגאב-פאבאר

(א) דעם 15 נאוועמבער ה. י. וועט זיין טעטיג א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ.ק.או. לאדז שטאט 1, פיעטריקאווער 165. עס דארפען זיך שטעלען פאבאראווע פון יאהרגאנג 1913 און עלטערע, וועלכע האבען נאך נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט און וואוינען אויפן שטח פון 11, 9, 8, 5, 3, 2 קאמיסאריאטען.

דעם 28 נאוועמבער. וועט זיין טעטיג א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ.ק.או. לאדז 2, פיעטריקאווער 165. עס דארפען זיך אהין שטעלען די פאבאראווצעס פון יאהר 1913 און עלטערע, וועלכע האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט און וואוינען אויפן שטח פון 14, 13, 12, 10, 7, 6, 4, 1 קאמיסאריאטען און האבען בעקומען נאמענטליכע אויפפאדערונגען פון שטאט-סטאראסטווע.

א קאנפערענץ וועגען פעסטשטעלען די קויהלען-פרייזען

(א) דעם היינטיגען פרייטאג וועט אין דער וואיעוואדזטווע פארקומען א קאנפערענץ מיט'ן אנטייל פון קויהלען-סוחרים, פארשטייער פון דער שטאטישער מאגיסטראט, און קאנסומענטען וועגען דער פראגע פון נארמירען די קויהלען-פרייזען אין דעטייל-און האלב-הורט-פערקויף.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: י. קאפראווסקי (נאוואמיעסקא 15), ס. טראווקאווסקי (בזשעזשינער 56), מ. ראזענבלום (שרודמיעסקא 21), בארטאשעווסקי (פיעטריקאווער 95), סקווארטשינסקי (קאנטנע 54), טשינסקי (ראקיטשינער 53).

זעלבסטמארד פון א יונג יודיש מיידעל

(א) אין שיקאווע, אויפ'ן וועג, וואס פיהרט קיין ברשעזשין, האט מען אין א גרוב געפונען א גע'סם'טע מיט א געמיש פון סובלימאט און יאדינע די 23-יאהריגע רחל וויינבערג (אהן א בעשטימטען וואוין-ארט).

די סיבה פונ'ם זעלבסטמארד-פרוב איז — שיינסטע נויט.

פאנעטאוויע האט זי אפגעפיהרט אין שפיטאל.

Dr. Wołkowyski

האט זיך איבערגעצויגען אויף

ציגעל-גאס 11, טעל. 238-02

נעהמט אן אין הויט- און ווענערישע קראנקהייטען. מענער-שוואכע

נעהמט אן פון 8–12 בייטאג און פון 4–9 אווענד.

צוריק צום אידעאישען חלוציזם

געשפרעך מיט דער מיטגלידערין פון דעם צ"ק. עקזעקוטיוו אדא פישמאן, וועלכע ווײַלט אין לאדז

אין לאדז ווײַלט איצט דער מיטגליד פון ציוניסטישען עקזעקוטיוו, מיטגליד פון דער אנפיהרונג פון הסתדרות העובדים, מיטגליד פון דעם ארץ־ישראלדיגען וויזא־עקזעקוטיוו, פארזיצערין פון „מועצת הפועלות" אין ארץ־ישראל, די לאנג־יעהריגע ציוניסטישע טוערין — אדא פישמאן.

אדא פישמאן איז די, וועלכע שטעהט אין ארץ־ישראל שטענדיג אויף דער וואך און העלפט זיך אײַנארדנען די חלוצות. זי האט אויפגעהויבען די שטים פאר דער גלײַכבערעכטיגונג פון דער יודישער פרוי אין ארץ־ישראל. זי איז אויך די אויטארין פון העברעאישען ווערק „די ארבײַטענדע פרוי אין ארץ־ישראל".

מיר האבען אויסגענוצט די געלעגענהייט פון דער אנוועזענהייט פון חשוב'ן גאסט אין לאדז און אין דער אנוועזענהייט פון דער וויזא־פארזיצערין אין לאדז פרוי מלכה רעזניק, געהאט א געשפרעך וועגען דעם ציל פון איהר רייזע און וועגען עטליכע ארץ־ישראל־פראבלעמען.

— איהר ווייסט דאך, זאגט אדא פישמאן, אז אין ארץ־ישראל איז הײַנט אנ'אויפשטײַג, ס'איז דאס אײנציגע לאנד אהן ארבײַטסלאזיגקייט און נאך טויזענדער ארבײַטער וואלטען געקענט בעקומען דארט ארבײַט. ווי ס'שווער ס'זאל נישט זײַן דער גורל פון גלות־יודענטום און ווי שטארק זאל נישט זײַן די שטרעבונג צו אזא גרויסע אימיגראציע קיין ארץ־ישראל האבען מיר אבער אין דער ערשטער רייהע צו לעזען א גאר גרויסען און שווערען פראבלעם — דאס איז דער עלעמענט, וועלכער זאל געהען קיין ארץ־ישראל. מיר דארפען זיך צוריקקעהרען צו דער צײַט ווען קיין ארץ־ישראל זענען געקומען די אמתע חלוצים, וועלכע האבען געזוכט ווענינגער תכלית פאר זיך און האבען אין זין געהאט דעם אויפבוי פון ארץ־ישראל. טאקע צוליב דעם וואס בײַ דער איצטיגער געוואלדיגער אײַנוואנדערונג ווערט נישט אזויפיל אויפמערקזאמקייט געלעגט אויף די דאזיגע אידעאישע חלוצים שאפען זיך אין לאנד וואס אמאל שווערערע פראבלעמען, וועלכע בעדראהען אויף א געוויסער צײַט אונזער צוקונפט אין ארץ־ישראל. דער ארבײַטער געהט פון דארף אין שטאט, ער זעהט דארט א גרעסער פערדינסט, ער איז אויסגעמאטערט, אויסגעהארעוועט ביז איצט און ווען ער דערזעהט מיטאמאל א גרעסערען פערדינסט פערלאזט ער דאס דארף און קומט אין שטאט, מאנכע וועלען זיך אלײַן אײַנארדענען. אז זיי געהען אהין נאר אויף א געוויסע צײַט, אבער דאס איז א קאפאר טרייסט פאר אונז.

און טאקע פון דעם האט זיך געשאפען דאס פראבלעם פון יודישער ארבײַט אויפ'ן דארף אין ארץ־ישראל, ס'פעהלען אונז יודישע ארבײַטער אין דארף, דאס איז אנ'ערנסטער און טרויעריגער פראבלעם, דער אויסוועג איז: אונזער יוגענד מוז צוריקקעהרען צום אידעאישען חלוציזם, צוליב דער דאזיגער סיבה קומען אויך אונזערע אלע שטרייטיקייטען און מחלוקת אינ'ם ציוניזם.

— אויף מײַן רייזע, זאגט ווײַטער אדא פישמאן, איבער טשעכיע, פוילען, רומעניען, ליטע און עסטרייך וויל איך נאמען פון וויזא און מועצת הפועלות זיך בעקענען מיט דער לאגע פון די חלוצות אין אלע קיבוצים פון די דאזיגע לענדער, זעהען ווי ווײַט זיי זענען אין דער הכשרה, ווי אזוי די הכשרה קומט פאר, צו שטודירען זייער לעבען און זעהען וואס מען קען טון פאר די חלוצות אין גלות, מײַנע בעאבאכטונגען וועל איך איבערגעבען די דאזיגע צוויי אינסטאנצען אין ארץ־ישראל און דארט וועלען אנגענומען ווערען די געהעריגע בעשלוסען.

— די צווייטע אויפגאבע מײַנע איז דאס פערטיילען פון 250 סערטיפיקאטען פאר מיידלעך פון 18 ביז 22 יאהר, וועלכע געהען אדורך די הכשרה און וועלכע וועלען זיך פערפליכטען צוויי יאהר צו ארבײַטען אין ארבײַטס־ווירטשאפטען אין ארץ־ישראל.

* * *

אדא פישמאן האט בעזוכט די קיבוצים פון בארא[נ]אוו, בילוי, החלוץ, מרכזי און אנדערע. פון קיבוץ בארא[נ]אוו האבען אכט חלוצים דערהאלטען סערטיפיקאטען אויף די דערמאהנטע בעדינגונגען.

פײַערונגען פון באלפור־דעקלאראציע און קאטאוויצער צוזאמענפאהר

א) אין „אהל יעקב"

די פײַערונגען צוליב דעם דאפעלטען יובל: 17 יאהר פון ערשײַנען פון דער באלפור דעקלאראציע און 50 יאהר פונ'ם קאטאוויצער צוזאמענפאהר פון די „חובבי ציון" — האט בעגאנגען, ווי געוועהנליך, די ציוניסטישע שוהל „אהל יעקב". שבת פריה איז אײַנגעארדענט געווארען א פײַערליכע תפילה. עס זענען אנוועזענד געווען די מיטגלידער פון ציוניסטישען קאמיטעט מיט'ן פארזיצער הער. ד"ר ראזענבלאט בראש און דער ועד פון „אהל יעקב" א רעדע מעניבי ד'יומא האט געהאלטען הער. ד"ר ראזענבלאט, ער האט געשילדערט די היסטארישע בעדײַטונג פון די 2 גרויסע געשעהענישען פאר דער אויפלעבונג פון יודישען פאלק און גערופען פארט צוזעצען די ירושה פון די אנטיילנעהמער פון ער קאטאוויצער אסיפה און די שאפער פון דער באלפור דעקלאראציע ביז צו דער פערווירקליכונג פון זייער אידעע — דעם ציוניזם. די אײַנדרוקספולע פײַערונג ענדיגט זיך מיט'ן געזאנג פון „התקוה" דורכן גאנצען עולם, וועלכער האט איבערגעפולט די שוהל.

ב) אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע

א יובל־פערזאמלונג איז פארגעקומען אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

די פײַערונג עפענט ה' מארכעוו, די ערשטע רעדע האלט דער מיטגליד פון צ. ק. פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין פוילען ה' משה לימאן.

עס איז סימבאליש — הויבט אן דער רעדנער — וואס גראד ווען מיר פײַערען דעם געדענק־טאג פון דער באלפור דעקלאראציע און דעם יובל פון קאטאוויצער צוזאמענפאהר, איז געשטארבען דער „גדול הידוע", דער באראן עדמאנד ראטשילד (די אנוועזענדע בעעהרען זײַן אנדענק דורך אויפשטעהן), וועמענס לעבענס־ווערק אין ארץ ישראל איז געווען אזוי ענג פערבונדען מיט די אידעאלען פון די שאפער פון דער קאטאוויצער אסיפה און פון דער באלפור דעקלאראציע. די אזעליכע געשטאלט פון באראן, קאטאוויץ און באלפור־דעקלאראציע — דאס איז אײַן גאלדענע קייט אין דער יודישער גאולה בעוועגונג. ה' לימאן רופט צו געהען אין די וועגען פון די וועלכע האבען נאך מיט 50 יאהר צוריק פערשטאנען די היסטארישע מיסיע פון יודישען פאלק, ער רופט צו ארבײַט פאר ארץ ישראל, צו שטארקען די רייהען פון דער ציוניסטישער מחנה, צו אנגעשטרענגטער ארבײַט פאר'ן קרן־היסוד און קרן קימת.

א זעהר געלונגענע רעדע האלט דערויף ה' רעד. אוגער:

— א טרויער האט זיך אריינגעריסען אין אונזער פײַערונג — הויבט אן דער רעדנער — עס איז אוועק פון דער וועלט דער באראן ראטשילד, וועמענס נאמען איז אזוי ענג פערבונדען מיט אלעם, וואס איז געטון געווארען אין ארץ ישראל. די לעגענדע ראטשילד הויבט זיך אן שוין בײַם וויגעל פון דער ציוניסטישער קאלאניזאציע ארבײַט אין ארץ ישראל און ציהט זיך ווײַטער דורך די ציוניסטישע בעוועגונג אין משך פון די גאנצע פאר צעהנדליג יאהרען. ה' רעד. אוגער שילדערט די סבות און די ענטשטעהונג פון דער „בילו" און חבת־ציון בעוועגונג מיט די גרויסע געשטאלטען פון הרב מאהילעווער, ד"ר א. פינסקער א. א. פון קאטאוויצער צוזאמענפאהר, פון קאטאוויץ זענען ארויס די שפעטערדיגע ציוניסטישע פיהרער, דאס איז געווען דער עטאפ צו דער באלפור דעקלאראציע, וועלכע איז אײַנע פון די וויכטיגסטע היסטארישע דאקומענטען פון יודישען פאלק. דערײַבער — זאגט דער רעדנער — פײַערען מיר די באלפור דעקלאראציע, נישט מיר דערמאהנען זי, רעד. אוגער שטעלט זיך ווײַטער אב אויף די בעציהונג צו ענגלאנד, רעדט וועגען די דערגרייכונגען אין ארץ־ישראל, וועגען דער פערגרעסערונג פון דער יודישער בעפעלקערונג, שלום איז דער ציוניסטישער מחנה, מאסען עליה און יודישע ארבײַט — דאס זענען אונזערע פארערונגען. דער יודישער ישוב אין ארץ ישראל זאל ווערען דאס יודישע לאנד. פון קאטאוויצער צוזאמענפאהר דורך דער באלפור דעקלאראציע צו דער יודישער מלוכה — דאס איז אונזער לאזונג — פערענדיגט ה' אוגער די אײַנדרוקספולע רעדע.

צולעצט רעדט הער. ד"ר ראזענבלאט. „מען דארף מאביליזירען די ציוניסטישע מחנה — זאגט דער רעדנער — און רופען צו ערפילען די פליכטען. די געשיכטע ווערט נישט געשאפען דורכ'ן גאנצען פאלק, נאר דורך א קלײנעם טייל — דאס זענען די פיהרער, דאס פאלק קומט ערשט שפעטער. דערײַבער רופט דער רעדנער צו שטארקען די רייהען פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, צו געבען דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע דעם נויטיגען אויטאריטעט כדי די זאל קאנען ערפאלגרײַך ווײַטער פיהרען דאס גרויסע ווערק וואס איז געשאפען געווארען דורך די גרויסע יודישע גייסטער.

טעאטער „פילהארמאניע" נארוטאוויטש־גאס 20 טעל. 213-84

הײַנט 9 אוונט ● אזוי לאכען, האט נאך לאדזש נישט געלאכט !!! זינגען, האט נאך לאדזש נישט געהערט טאנצען, האט נאך לאדזש נישט געזעהען

די יודישע באנדע

מיט די פרײַליכע „באנדיטען" (ל. א. ב.) חנה גראסבערג, לילי ליליאנא, מאלווינא ראפעל. דוד לעדערמאן, לעאן ליבנאלד, הערמאן פעניגשטיין, זישע קאץ, אייזיק ראטמאן.

פולשטענדיג נייער רעקארד־פראגראם!

זאל לעבן עמך! א פרײַליך פאלקסטימליך שפיל אין 2 טיילען, מיט א פראלאג און עפילאג.

נייע דעקאראציעס און קאסטיומען! בילעטען אין קאסע פון „פילהארמאניע"

מארגען דאנערשטאג, שפילט די „יודישע באנדע" אין זדונסקע־וואליע.

ארעסטירט נאך איין פײַערלעשער

(א) אין שייכות מיט די פײַערלעשער־מיסברויכען, וועגען וועלכע מיר האבען שוין געשריבען, אין נעכטען אויפ'ן אויפטראג פון דער פראקוראטור ארעסטירט געווארען דער מיטגליד פון די לאדזער פײַערלעשער, ריינהאלד פאהל (פון דער ערשטער אפטיילונג) פאר'ן צואייגענען זיך געלד־זאמלונגען.

פון וו.י.ז.א.

הײַנט מיטוואך וועט פארקומען אין לאקאל פון וו.י.ז.א. שענקעוויטש 26 א טײ־אווענד אויף וועלכען די מיטגלידערין פון ארבײַטער־ראט און וו.י.ז.א. עקזעקוטיווע אין ארץ־ישראל פרוי עדה פישמאן וועט האלטען א רעדע וועגען דער לאגע אין ארץ־ישראל און יודישע פרויען־ארבײַט.

פאליטישע פראצעסען

(2) דאס קרייז־געריכט האט פערמשפט דעם 26־יאהריגען הענריק גאלדמאן, אלס בעשולדיגטען אין קאמוניסטישער טעטיגקייט — אויף 3 יאהר טורמע.

* * *

(2) אין א צווייטען פאליטישען פראצעס האבען בעקומען פאלגענדען פסק דין: שמואל קעסמאן — אויף 3 יאהר טורמע און יחיאל בוקי — א יאהר טורמע.

Dr. med.

P. KOTOK

אינערליכע קראנקהייטען

ZEROMSKIEGO 44, telef. 114-25

נעהמט אן פון 5 ביז 7 נאכמיטאג.

רעסטאראן־דאנסינג

„TABARIN"

20 נארוטאוויטש־גאס 20

ערעפענונג פון ווינטער־סעזאן! אין נײַ־רעמאנטירטען ברייטען זאל.

אטראקציעס איבער אטראקציעס!!

צום ערשטען מאל אין לאדז 12 ערשטקלאסיגע Music-Hall סענסאציעס! מיט דעם וועלט־בערימטען זשאנגלער

ADANOS אין דער שפיץ.

ניי־אנגאזשירטער דזשעז־ארקעסטער

The 7 Weinroth-Band

„FIVE" יעדען טאג פון 5 ביז 8 קאנסומאציע מיט בעדינונג — 80 גר.

אמענד־פראגראם פון 10 ביז פריה.

ערשטקלאסיגע קיך! —::— ביליגע פרייזען!

ראדיא־ווינקעל

יורידישע עצות פאר ראדיא־הערער

פיל ראדיא־הערער, בעזיצער פון לאמפיגע אפאראטען, בעקלאגען זיך אפט, אז זיי קאנען נישט געניסען פונ'ם ראדיא, צוליב דעם, וואס אין שכנות געפינט זיך א מאטאר, וועלכער האקט און קלאפט אזוי שטארק, אז אינ'ם הערטרייבל הערט זיך א כסדר'דיגער גערויש, וואס פערטרייבט און מאכט אינגאנצען אוממעגליך עפעס צו הערען.

וואס דארף מען טון אין אזא פאל?

די אײנפאכסטע עצה איז איבערצורעדען צו דעם אייגענטימער פונ'ם מאטאר און איהם פארשלאגען, אז ער זאל אנווענדען די געהעריגע שוץ־מיטלען. מעהרסטענטייל קומען די מאטאר־אייגענטימער אנטקעגען די ביטע פון די ראדיא־הערער, ווײַל אזא פאנצער געגען דעם מאטאר־גערויש קאסט א שיבוש.

אין פאל אבער, ווען דער אייגענטימער פון שטערענדען מאטאר איז אנ'עקשן, האט נישט קיין פערשטענדניש פאר ראדיא און וויל נישט דורכפיהרען בײַ זיך די געהעריגע פאנצער־פערזיכערונגען געגען גערויש, בלײַבט איבער צו ווענדען זיך אין געריכט מיט אנ'אנקלאגע. אין דער הינזיכט זענען פאר דאס צוקונפטיגע ראדיאפאנישע געזעץ, וואס וועט אין קורצען אריין אין קראפט, די פליכט און צוואנג צו בעזארגען רוישיגע עלעקטרישע מאשינען מיט ספעציעלע שוץ־מיטלען, כדי עס זאל נישט געשטערט ווערען דער גוטער ראדיא־אויפנאהם בײַ די שכנים.

אבער אפילו דאס בין איצטיגע פערפליכטענדע געזעץ וועגען פאסט און טעלעגראף, גיט אויך א געהעריגע שוץ דעם בע'עלה'טען ראדיא־הערער און ער האט גרויסע שאנסען צו געווינען דעם פראצעס אין געריכט.

לויט'ן ארטיקעל 46 פון פאסט־געזעץ, זענען אויסגערעכענטע אונטערנעהמונגען, וועלכע בענוצען זיך מיט א שטארקען עלעקטרישען שטראם, פערפליכטעט צו מאכען די נויטיגע אײַנריכטונגען אויף צו שיצען די טעלעגראפישע און טעלעפאנישע אפאראטען פאר דער ווירקונג פון שטארקען שטראם. לויט'ן ארט. 1 פון דעם דאזיגען געזעץ ווערען דא גמיינט אויך ראדיא־אפאראטען.

אויסער דעם, זעהט פאר דאס עלעקטרישע געזעץ פון 21־טען מערץ 1923, אז דער אייגענטימער פון עלעקטרישע אײַנריכטונגען איז פעראנטווארטליך פאר היזקות, וואס זייגע עלעקטרישע אײַנריכטונגען זענען גורם, כל זמן ער וועט נישט בעווייזען, אז דער שאדען איז געשעהן דורך דער שולד פונ'ם בעשולדיגטען, אדער פון א דריטער פערזאן.

אנדערע פאראגראפען פון ציוויל־קאדעקס פערפליכטען דעם, וואס איז גורם דעם צווייטען א שאדען, צו בעצאהלען אנ'ענטשעדיגונג.

ווי מען זעהט, האט דער ראדיא־בעזיצער די בעסטע אויסזיכטען אויך לויט די איצטיגע פארשריפטען צו געווינען דעם פראצעס און צווינגען די שכנים, די זאלען איהם נישט שטערען אין ראדיא־אויפנאהם.

די ראדיא־אבאנענטען, וועלכע האבען וואסערע עס איז ספקות אין דעם ענין, קאנען זיך ווענדען נאך אויפקלערונגען בריפליך צום פוילישען ראדיא און זיי וועלען בעקומען א גענויע תשובה.

נייע סענסאציאנעלע ערפינדונג

מיט'ן ענטשטעהן פון ראדיא האט די גראמאפאן־פליטע בעקומען גאר א גרויסע פערוועגדונג, און קיין שום ראדיא־סטאציע קאן זיך הײַנט אהן איהר נישט בעגעהן. דער קלאנג־פילם האט נאך מעהר פערפולקאמט די גראמאפאן־פליטע און הײַנט צו טאגס ווערען שוין אויסגעפערטיגט אזעלכע פליטען־דיזען, וואס שפילען גאנצע 15 מינוט און אפילו מעהר באכאנאנד. דער אײנציגער חסרון פון דער גראמאפאן־פליטע איז איהר שוואכקייט, און נישט יעדער קאן זיך ערלויבען אויף אזא לוקסוס.

לעצטענס אבער זענען ערפונדען געווארען אזעלכע פאפירענע לענטעס, וואס פערטרעטען פולשטענדיג די גראמאפאן־פליטע און קאסט ממש א שיבוש..

די דאזיגע נייע ערפינדונג שטיצט זיך אויף די לעצטע דערגרייכונגען פון קלאנג־פילם און הויפטזעכליך, אויף די וואונדערבארע אייגענשאפטען פון דעם א. ג. „פאטא־סעלען־קאמערעל".

דער מעטאל „סעלען" האט אנ'אייגענשאפט, וועלכע עס האבען נישט אלע איבריגע מעטאלען. דער ווידערשטאנד פון „סעלען" פאר עלעקטרישען שטראם איז אפהענגיג פון דער בעלײַכטונג. אויב מיר וועלען דורכלאזען דעם עלעקטרישען שטראם דורכ'ן „סעלען"־מעטאל אין דער פינסטער, וועט דער „סעלען" שטעלען זעהר א שטארקען ווידערשטאנד. דער דאזיגער ווידערשטאנד וועט אבער ווערען אלץ קלענער, וואס מעהר מיר וועלען בעלײַכטען דעם „סעלען".. אז א די דאזיגע מערקווירדיגע אייגענשאפט פון „סעלען" איז אויסגענוצט געווארען בײַם קלאנג־פילם און מיט דער הילף פון „סעלען־קאמערעל" איז מעגליך געווארען צו פאטאגראפירען די מענשליכע שטימע אדער מוזיקאלישען קלאנג. די פילם־לענטע, אויף וועלכען עס זענען „פאטאגראפירט" געווארען די קלאנגען, קומען ארויס אויף דער לענטע אין דער געשטאלט פון פערשידענע פאסען און שטריכען, ענטשפרעכענד צום ארויסגעזאגטען ווארט. אזוי ארום ווערען איצט שוין „פאטאגראפירט" גאנצע רעדעס. וועלכע ווערען פערשריבען נישט אויף דער גראמאפאן־פליטע ווי ביז איצט, נאר אויף דער פאפירענער לענטע.

ליידען פון דער אומלעגאַלער עליה

ירושלים. וועגן דעם גורל און די שווערע עינויים פון די אומלעגאַלע יודישע עולים, וואָס האָבן די לעצטע חדשים געפּרובט אויף פאַרשידענע וועגן צו קומען קיין ארץ-ישראל, מעלדעט מען אונז פון ביירוט:

דער גרעסטער טייל פון די עולים, וואָס האָבן געפּרובט אַריינצוקומען דורך סיריען קיין ארץ ישראל, שטאַמען פון די לענדער פון מזרח-אייראָפּע, פון דייטשלאַנד און פון עסטרייך. א קלענערער טייל — זענען יודען פון פערסיען און קליין-אַזיען. מיט'ן איבערשמוגלען די דאָזיגע עולים איבער דער גרעניץ פון ארץ-ישראל בעשעפטיגן זיך פאַרשידענע דונקעלע פאַרשוינען. עס עקזיסטירט אין ביירוט אַן אָרגאַניזירטע גרופּע פון יודען, קריסטען און אַראַבער, וואָס פאַרנעמט זיך מיט שמוגלען די עולים איבער דער ארץ-ישראל'דיגער גרעניץ.

די פּראָפעסיאָנעלע שמוגלער נוצן אויס די עולים אָהן שום רחמנות און שלעפּן פון זיי אַרויס זייער לעצטען גראָשען געלד. ניטש זעלטען זענען דאָ פאַלען ווען די שמוגלער אַליין גיבן איבער די עולים, נאָכדעם ווי זיי האָבן ביי זיי אָפּגענומען זייער געלד און אַלע ווערט-זאַכען, אין די הענט פון דער ארץ-ישראל'דיגער פּאָליציי פאַר א בעזונדערער בעלוינונג.

א גרויסען טומל אין דער יודישער עפנטליכקייט האָט מיט א געוויסער צייט צוריק אַרויסגערופן דער אַרעסט און דער משפט פון די 33 יודישע פרויען פון פּוילען, וועלכע זענען דורכ'ן געריכט פאַראורטיילט געוואָרען אַרויסגעשיקט צו ווערען פון לאַנד. דאָס אויספירען דעם דאָזיגען אורטייל האָט זיך אָבער אָנגעשטויסען אויף שווערינקייטן צוליב דעם, וואָס דער גרעסטער טייל פון די פרויען האָט נישט געהאַט ביי זיך קיין שום דאָקומענטען און זיי האָבן נישט געוואָלט אויסזאָגן פון וואַנען זיי זענען געקומען. די מאַכט האָט דעריבער נישט געוואוסט וואוהין זיי צוריקצושיקען. דאָ האָט זיך אָבער אָפּגעזוכט דער פירער פון דער דאָזיגער גרופּע, איינער פון די אָרגאַניזאַטאָרען פון דער אומלעגאַלער עליה אין פּוילען, א געוויסער מינץ פון וואַרשא, וועלכער האָט איבערגעגעבען דער מאַכט די דאָקומענטען פון די פרויען און אויף אזא אופן ערמעגליכט דאָס צוריקשיקען זיי קיין פּוילען. נאָך דער דאָזיגער „ליסטונג" האָט די פּאָליציי מינצ'ן בעפרייט פון אַרעסט און געלאָזט איהם אַרויספאָהרען פונ'ם לאַנד.

עס זענען געווען פאַלען, ווען די שמוגלער האָבן אויך צוגענומען פאַר זיך דאָס גאַנצע געפּעק פון די עולים, וואָס איז זיי אָנפאַרטרויט געוואָרען אויף איבערצושיקען קיין ארץ-ישראל.

דער גרעסטער פון די אומלעגאַלע עולים פאַלען אַריין אין די הענד פון דער פּאָליציי און ווערען אַריינגעזעצט אין די תפיסות, אָדער ווערען אין בעסטען פאַל צוריקגעשיקט פון דער גרעניץ.

נאָך גרעסער זענען די עינויים פון די אומלעגאַלע עולים, וועלכע פּרובען אַריינצוקומען אין לאַנד אויפ'ן ים-וועג. די דאָזיגע עולים זענען על-פּי רוב בשעת דער רייזע אויפ'ן ים אויסגעשטעלט אויף די שרעקליכסטע שיקאַנען און פּייניגונגען מצד די אינהאַבער און מאַטראָסען פון די שיפלעך, וועלכע נעהמען זיך אונטער זיי צו ברענגען קיין ארץ-ישראל. מען גיט איבער וועגן פאַלען, ווען די עולים זענען אויפ'ן וועג טעראָריזירט און געצוואונגען געוואָרען, אונטער דער דראָהונג אַריינגעוואָרפען צו ווערען אין ים אַריין, אָוועקצוגעבען דאָס גאַנצע געלד און אַלע ווערט-זאַכען, וועלכע זיי האָבן נאָך ביי זיך געהאַט; עס האָבן אויך פּאַסירט פאַלען, ווען עולים זענען, בשעת זיי זענען אַרויסגעזעצט געוואָרען פון די שיפלעך אויפ'ן ברעג, אַריינגעפאַלען אין וואַסער און דערטרונקען געוואָרען.

מען ווייסט אויך צו דערצעהלען וועגן פאַרגוואַלדיגונגען פון פרויען דורך אַראַבער, וועלכע האָבן זיך אונטערגענומען זיי אַריבערצופיהרען קיין ארץ-ישראל.

ביים היינטיגען טאָג געפינען זיך אין די ארץ-ישראל'דיגע תפיסות א גרעסערע צאָהל פון אומלעגאַלע יודישע עולים, וועלכע זענען אַריינגעפאַלען אין די הענד פון דער פּאָליציי. בלויז אין דער פעסטונג אין עכו זיצען פאַר'ן דאָזיגען חטא 130 יודען, וועלכע וואַרטען אויף זייער דעפּאָרטאַציע פונ'ם לאַנד.

עס איז דערביי כדאי צו בעמערקען, אז לויט די עליה-פאָרשריפטען טאָר א פּערזאָן, וואָס איז דעפּאָרטירט געוואָרען פון לאַנד לויט א געריכטס-אורטייל נישט אַריינגעלאָזט ווערען צוריק אין משך פון א גאַנץ יאָהר אפילו אויפ'ן סמך פון א סערטיפיקאַט. (פאַלקאָר)

פראַנצויזישע פרעסע וועגן באַראָן עדמאָנד ראָטשילד

די פראַנצויזישע פרעסע ווידמעט וואַרימע אַרטיקלען צום אָנדענקען פון פאַרשטאָרבענעם באַראָן עדמאָנד ראָטשילד.

די צייטונגען שטרייכען אונטער זיינע פאַרדינסטען פאַר פראַנקרייך, זיין פּאַטריאָטיזם און גרויסע הילף פאַר דער פראַנצויזישער וויסענשאַפט.

דער „זשורנאַל" שרייבט אונטער'ן קאַפּיטל „א שעהנע פיגור":

„אויב אין דער ראָטשילד פאַמיליע האָט זיך די וואָלטעטיגקייט מאַניפעסטירט אונאויפהערליך, דאַרף דאָך אין נאָמען בעזונדערס דערמאָהנט ווערען, דאָס איז דער, פון פאַרשטאָרבענעם, וועלכער איז געווען דער גרויסער מעצענאַט פון דער פראַנצויזישער וויסענשאַפט און קונסט".

א דאַנק דעם פאַרשטאָרבענעם איז אין לאָנדאָן געשאַפען געוואָרען די „ראָטשילד פונדאַציע" צו העלפען די פראַנצויזישע אינטעלעקטועלע צו אַרבייטען וויסענשאַפטליך אין ענגלאַנד. זיינע פיל מיליאָנען שפענדונגען פאַר די פראַנצויזישע לאַבאָראַטאָריעס און אינסטיטוטען פון פיזיקאַלישע כעמיע און פיזיקאַליש-כעמישע ביאָלאָגיע, זיינע שפענדונגען פאַר'ן לובר און די שטיצע פאַר דער קונסט אַקאַדעמיע.

„דאַרף מען נאָך צוגעבען — שרייבט דער „זשורנאַל" — צו אַלע צייכענס פון זיין הייסען פּאַטריאָטיזם — ער האָט בעקומען דעם מעדאַל פון 1870 — זיין ראָלע און האַלטונג בעת דער מלחמה, ווען ער האָט געשטעלט זיין שפּיטאַל, זיינע גיטער און היי-זער אין דינסט פון די קריגס-פאַרוואונדעטע?"

דער „זשור" שרייבט:

„א מעצענאַט און א קאָלעקציאָנער האָט ער מיט זיינע שפענדונגען ביישטייערן צו דער הערליכקייט פון ניט איין מוזעי. אזוי האָט ער געשאָנקען אין „לובר" זיין בעריהמטע קאָלעקציע פון אַלטערטימליכע זילבער כלים".

די צייטונג דערמאָהנט אויך דעם באַראָן עד-מאָנד ראָטשילדס אַרבייט פאַר ארץ-ישראל און פאַרענדיגט:

„מיט איהם פאַרשווינדט א זעהר קענטיגע פיגור און זעהר סימפּאַטישע פון דער פּאַריזער געזעלשאַפט".

דער „פּטי פּאַריזיען" דערמאָנט אז דער פאַרשטאָרבענער האָט זיך בעטייליגט אין קריג פון 1870 און בעקומען א מעדאַל.

„מיט איהם געהט אַוועק פון דער וועלט א גרויסער גייסט, א הויכע מאָראַלישע פערזענליכקייט און א וואָלטעטער פון דער מענשהייט".

אויך די אַנדערע צייטונגען דערמאָהנען מיט וואַרימע ווערטער דעם אָנדענק פון פאַרשטאָרבענעם. מען אונטערשטרייכט זיין בעשיידענקייט. דער באַראָן עדמאָנד ראָטשילד פלעגט זיך אָפּזאָגען פון וועלכע עס איז אויסצייכנונגען און בעעהרונגען.

„די פראַנצויזישע וויסענשאַפט פאַרלירט אין דער פּערזאָן פון באַראָן ראָטשילד א בריליאַנט-ציגען וואָלטעטער".

„זשורנאַל דע דעבאַ" שרייבט:

„מיט'ן באַראָן עדמאָנד פאַרשווינדט גלייכצייטיג א גרויסע אינטעליגענץ און גרויס האַרץ אַז מען פאַרבינדט זיך מיט רעספּעקט פאַר דעם לעבען פון דעם מאַן, וועלכער האָט נאָך אויף זיין ניינציגסטען לעבענס יאָהר, פאָרט-געזעצט זיינע פאָרשונגען און איז נישט מיד געוואָרען צו שפּענדען. בלייבט מען ערשטוינט, אַז עס איז מעגליך געווען אפילו אין לויף פון א לאַנגער עקזיסטענץ אַקטיוו צו אינטערעסירען זיך מיט אַזוי פיל זאַכען און אַזוי פיל צו העלפען".

די צייטונג שטרייכט אונטער אַז דער באַראָן האָט געהאַט ווייניג געשמאַק פאַר סאַלאָן לעבען און פריהער פאַר אַלץ אָפּגעשאַצט די געזעלשאַפט פון קינסטלער און וויסענשאַפטלער.

די דרייפוס = אפערע

פון ב. וואַנדאַם

(4

ער האָט זיך וועגען דעם גאַנצען ענין בעראַטען מיט אַן אַלטען פאַמיליען-אַדוואָקאַט. ער האָט איהם דערצייל אַלץ; ער האָט איהם אָבער געבעטען אַז ער זאָל דערוויילע האַלטען אַלץ אין געהיים. ער האָט מעהר נישט געוואָלט, אַז אין פאַל עפּעס וועט מיט איהם „פּאַסירען" מען וועט איהם אַראָפּנעמען פון וועג, זאָל כאָטש נאָך איין מענש אין דער וועלט וויסען פון דער שרעקליכער געהיימניס....

די שרעקליכע געהיימניס האָט אויפ'ן אַלטען אַדוואָקאַט אַזוי געווירקט אַז ער האָט א גאַנצע נאַכט נישט געקאָנט איינשלאָפען. פּיקאַר האָט ביי איהם איבערגעלאָזען אויך די בריף צווישען איהם און די הויכע מיליטערישע בעאַמטע, וועלכע בעווייזען קלאָר, אַז דער גענעראַל-שטאַב איז געווען בעקאַנט מיטן גאַנצען אמת...

פול מיט שרעק איבער'ן גורל נישט נאָר פון דרייפוסן נאָר אויך פון זיין אייגענעם פריינד, פּיקאַר, איז דער אַלטער אַדוואָקאַט אויף מאָרגען אַוועק געלאָפען צום בעריהמטען סענאַטאָר שערער-קעסטנער, נישט געקוקט אויף זיין פאַרשפּרעכען צו פּיקאַרן צו האַלטען אַלץ בסוד, האָט ער אָפּער דעם אַלטען סענאַטאָר דערציילט די גאַנצע שוידערליכע מעשה....

דער אַלטער, ווירדיגער, זיבעציג-יעהריגער סענאַטאָר, מיט זיין וואונדערליך ריינער נשמה, האָט זיך גלייך אַריינגעוואָרפען אין קאַמף פאַר דער היליגער זאַך., ער האָט פאַרשפּרייט דעם אמת צווישען אַלע זיינע פריינד און בעקאַנטע, ער איז אַוועק אין קריגס-מיניסטעריום און געפאָדערט א נייעם משפט פאַר דרייפוסן, זיי האָבען זיך אַרויסגעדרייט. ער האָט זיי געגעבען צוויי וואָכען צייט.

ער האָט צוגעגרייט פאָרזיכטיג זיין קאַמף. ער האָט אַריינגעבראַכט אין סענאַט אַן אינטערפּעלאַציע קעגען דער רעגירונג. מאַיאָר עסטערהאַזיס נאָמען, דער נאָמען פונ'ם אמתן שפּיאָן, האָט אָנגעהויבען אַרומצוגעהן פון מויל צו מויל...

אויך אויפן טייוועלס-אינזעל צווישען די ווילדע, איינזאַמע פעלזען האָט איינער א וועכטער אייניגע ווערטער געפּליסטערט דעם אָרימען דרייפוסן אין אויער אַריין:

— האָט נישט קיין מורא! מען אַרבייט פאַר איך איצט דאָרט, אין פראַנקרייך...

עמיל זאָלאַ וואַרפט זיך אַריין אין קאַמף

אין פראַנקרייך האָט דעמאָלט געלעבט און געווירקט דער וועלט-בעריהמטער נאַטוראַליסטישער שריפטשטעלער עמיל זאָלאַ.

דאָס איז געווען א מענש, וועמען דער אמת און די גערעכטיגקייט זענען געווען טייערער פון אַלץ זאָלאַ האָט אויך געהאַט א ליידענשאַפטליכען טעמפּעראַמענט פון א קעמפער, און דעם נויטיגען מוט זיך אַריינצוואַרפען אין א קאַמף און איהם נישט אָפּשטעלען ביז א פולשטענדיגען זיג.

בערנאַרד לאַזאַר איז געקומען וועגען דעם ענין דרייפוס צו עמיל זאָלאַן, פּונקט ווי א סך אַנדערע בעוואוסטע מענער, און ווען זאָלאַ האָט זיך בעקענט גענוי מיט אַלע פאַקטען, האָט ער מיט אַנטריסטונג אויסגעשריגען:

— איך קאָן וויסען, אַז דרייפוס איז אומשולדיג! דאָ איז געשעהן א מיליטעריש פאַרברעכען! וואָס פאַר א טראַגעדיע !

און ער האָט זיך מיט זיין ליידען-טעמפּעראַמענט אַריינגעוואָרפען אין קאַמף...

„דרייפוס-אַפערע" איז דעמאָלט געוואָרען א וועלט-ענין. אָהן איבערטרייבונג — נישט נאָר גאַנץ פראַנקרייך נאָר די גאַנצע ציוויליזירטע וועלט האָט מיט דרייפוסען אָנגעהויבען קאָכען און זידען.

אין פראַנקרייך אַליין קומט עס שיער נישט צו א בירגער-קריג.

דרייפוסעס ברודער בעשולדיגט מאַיאָר עסטערהאַזין אין פאַררעט, און פאָדערט מען זאָל איהם שטעלען צום קריגס-געריכט.

די „דרייפוסיסטען" פאַרמעהרען זייערע רייהען. זיי האָבען אויך זייער אייניגע געוויסענהאַפטיגע צייטונגען — די „פיגאַראָ" די ראַדיקאַלע „סיעקל".

די פּאָפּולערע פרעסע אָבער, וואָס איז געלייענט געוואָרען פון דריי-פערטעל פון פראַנקרייכס בעפעלקערונג האָט געקוויטשעט און געפילדערט אויף די העכסטע קולות — „די דרייפוסיסטען בעליידיגען דעם כבוד פון אונזער אַרמעע!... זיי זענען איינס מיט פראַנקרייכס שונאים. זייער בעוועגונג ווערט פינאַנסירט פון א „יודישען סינדיקאַט". זיי בעשולדיגען אונזער העכסטע מיליטערישע קאָמאַנדע אין פאַלש שווערען! אזא סקאַנדאַל!"....

מיט יעדען טאָג איז די לופט אַלץ אָנגעלאָדענער געוואָרען מיט נייע אויפרייס-מאַטעריאַלען מיט שנאה, מיט די ווילדעסטע בלבולים.... יענע דרייפוסיסטען וועלכע מען האָט נישט געקענט אָפּשרעקען, האָט מען געמוזט דיסקרעדיטירען פאַר יעדען פּרייז. קעגען פּיקאַרן און די אַנדערע האָט מען אויסגעטראַכט די ווילדעסטע בלבולים און רכילות. פּיקאַרן האָט מען געבראַכט אין פּאַריז געשמידט אין קייטען. ווי דעם שרעקליכסטען פאַרברעכער. אין פּאַרלאַמענט האָט דער דעפּוטאַטען-פיהרער מילעראַן אָפּגעהאַלטען א רעדע מיט יאָזעף ריינאַכן, עסטערהאַזי איז אַרומגעלאָפען איבער די גאַסען פון פּאַריז ווי א משוגענער העלד, און געשריגען:

— ראַטעוועט מיך! ראַטעוועט מיך פון די יודען! אָדער איך וועל אַלץ און אַלעמען אַרונטערשלעפּען מיט זיך אין אָפּגרונד אַריין!...

אָבער די מיליטערישע קליקע האָט איהם בערוהיגט: „זאָל ער נישט מורא האָבען... זיין זאַך איז אונזער זאַך!" א בריה האָבען זיי געהאַט?... א דאַמע אין א שלייער פלעגט איהם יעדען אָוונט בעגעגענען אויף א סענע-בריק אין אַן איינזאַמען גאַס און ברענגען איהם יעדע אָוונט בעאונרוהיגענדע בשורות.

זאָלאַ האָט פאַרעפענטליכט אין דער דרייפוסיסטישער פרעסע אין אַרטיקעל נאָכן צווייטען, צום ערשטען מעסיגע, אַרגומענטירענדיגע, לאָגישע און איבערריידענדיגע; אָבער דערנאָך — שאַרפע, בייסיגע גאַליקע....

ער האָט געבייטשט מיט זיין שאַרפען פּען דעם „אַנטיסעמיטיזם", וועלכער איז דאָ געווען דער בלאַט-זאַק פון די אויסגעפלאַמטע ליידענשאַפטען.

„דער אמת מאַרשירט שוין קיין פראַנקרייך!" האָט ער אויסגעשריגען, „און גאָרנישט וועט איהם נישט אָפּשטעלען!"

דערווייל — ביינע סענסאַציעס. מאַדאַם בולאַנסי, מאַיאָר עסטערהאַזיס געוועזענע געליבטע, לאָזט פאַרעפענטליכען איהר געליבטענס בריף, אין וועלכען דער „פּאַטריאָטישער" מאַיאָר זידעלט זיין אַרמעע און איהרע העכסטע פיהרער און בעשמוצט זיין פאָטערלאַנד מיט די מיאוסטע ווערטער... „איך וואָלט געוואָלט זיך געפינען", שרייבט ער. „אַן דער שפּיץ פון אַ ראָטע דייטשע אולאַנען, וואָס מאַרשירען אַריין קיין פּאַריז און צעהאַקען מיט די שווערדען די פראַנצויזען... וואָס פאַר א וואונדערליכע אָרגיע וואָלט עס געווען — פּאַריז צום צווייטען מאָל בעזיגט!..."

די פּאַטריאָטישע דונערן שטילען זיך דעמאָלט אויף א ווייל איין. אָבער, בלויז אויף א ווייל. די אַנטיסעמיטען וואַשען איינגיכע ויין עסטערהאַזין דורך די ביטערסטע יעזואיטישע קונצען...

די צייטונג „פיגאַראָ" וואו זאָלאַ דרוקט זיינע דרייפוס-אַרטיקלען, ווערט בּאָיקאָטירט פון איהרע לעזער, ווייל זי האַלט זיך אומפּאַרטייאיש.... זאָלאַס אַרטיקלען ווערען דאָרט אָפּגעשטעלט.

זאָלאַ ווערט פאַרשריגען דורך דער דושינגאָ-פרעסע ווי אַן „איטאַליענער" (ער האָט געהאַט אין זיך איטאַליעניש בלוט), וועלכער האָט זיך פאַרקויפט צום „יודישען סינדיקאַט"...

די גאַנצע פרעסע ווערט איצט פערמאַכט פאַר זאָלאַן, פון אַלע זייטען שיטען זיך אויף איהם אַד-לערייען און בלבולים, זאָלאַ, ווי תמיד אין אַזעלכע פאַלען, ווערט נאָך פאַרביטערטער און איינגעעקשנטער, ער וועט קעמפען, ווייטער קעמפען!

ער האָט אָנגעהויבען אַרויסגעבען אַליין אויפן אייגענעם חשבון פּאַמפלעטען און בראָשורען, וועגען מעשה דרייפוס, און האָט זיי, דאָרט, אַדרעסירט צו די „יוגענליים פון פראַנקרייך" די מוטיגע און עהרליכע הערצער, וועלכע זענען נאָך נישט פאַרהאַרטעוועט און פאַרציניזמט געוואָרען, און פאַר.

ווען דער אמת מיינט נאָך עפּעס!

און דער גרויסער ספּעקטאַקל האָט זיך ווייטער ענטוויקעלט...

עסטערהאַזי האָט וואָס אַמאָל געקראָגען אַלץ מעהר חוצפה. — ער האָט שוין איצט אַליין געפאָדערט אַ משפט איבער זיך! אַזוי זיכער איז ער געווען, אַז זיינע מיליטערישע שראַפים וועלען איהם שוין געוויס ריינוואַשען... זאָלאַ איז געשטאַנען אין נאָכאַנאַנדיגער פאַרבינדונג מיט די דרייפוסיסטען: רושאַרדוש קלעמאַנסאָ, זשאַן זשאָרעס, סענאַטאָר שערער-קעסטנער, אַנאַטאָל פראַנס, זיי האָבען פאַראויסגעזאָגט, אַז די מיליטערישע קליקע וועט בעפרייען — וועט מוזען בעפרייען — עסטערהאַזין כאָטש די בעווייזען קעגען איהם זענען געווען פיל שטאַרקער ווי קעגען דרייפוסן... און אַזוי איז גלייך געשעהן.

עסטערהאַזי איז נישט נאָר בעפרייט געוואָרען פונ'ם געריכט — ער איז נאָך אַרויס פון דעם א העלד... זיינע פּאַטריאָטען האָבען איהם געטראָגען אויף זייערע אַקסלען ביז צו זיין קאַרעטע, ער איז געוואָרען אַן אינטערנאַציאָנאַלע פיגור, א „מאַרטירער" פון די יודען, נעבעך....

פּאָלקאָוויק פּיקאַר, פאַרקערט, איז אַרעסטירט געוואָרען און אַריינגעזעצט געוואָרען אין תפיסה אויף פאַרשידענע בעשולדיגונגען, דער וועג צו א רעוויזיע פונ'ם דרייפוס-פּראָצעס איז איצט איינגאַנצען פאַרמאַכט געוואָרען, די רעגירונג האָט געטון אַלץ אין איהר כוח צו פאַרשטומען און צו פאַרפאָלגען די „דרייפוסיסטען", די פרעסע האָט זיך געקאָכט אין א האַס-טריאומף... פון אומעטום האָבען זיך געהערט געשרייען:

„אַרונטער מיט זאָלאַן! אַרונטער מיטן פאַררעטער! מיטן באַנדיט! מיט דער פאַרקויפטער נשמה !"

דאָס אַלץ — אויף זאָלאַן...

שטיינער זענען געוואָרפען געוואָרען צו איהם אין די פענסטער אַריין. מען שיקט איהם דורך דער פּאָסט אָהרים פאַרדעכטיגע פּאַקעטען, אַז זאָלאַ בעווייזט עפענט זיי פאָרזיכטיגערהייט, געפינט ער אין זיי — צואה...

אָבער די דרייפוסיסטען, כאָטש פאַר זיי איז אָנגעשטאַנען איצט א שווערע, פינסטערע שעה גיבען זיך נישט אונטער. זיי זענען זיכער, אַז דער אמת וועט סוף כל סוף פאָרט אַרויס, זיי בוימען אויפ'ן וואַסער. זיי נעמען צוזאַמען זייערע ריי-ענגער, פעסטער. דער „טיגער" קלעמאַנסאָ שטעלט אין דינסט פון די דרייפוסיסטען נישט נאָר זיך אַליין, נאָר אויך זיין צייטונג „ל'אָראָר".

עמיל זאָלאַ שליסט זיך איין אין זיין אַרבייטס קאַבינעט און אַרבייט און גרויס פיבער איבער א בעשולדיגונגס-אַקט געגען דער פראַנצויזישער אַרמעע, געגען דער רעגירונג.

זאָלאַ ווערט אויך געשטעלט צום געריכט. ער ווערט געפינען שולדיג אין בעליידיגען די רעגירונג און ער איז געצוואונגען צו אַנטלויפען קיין ענגלאַנד זיך דאָרט אויסצובאַהאַלטען.

(סוף מאָרגען)

ווילדע געשלעכטס-סצענעס אין די נאַצישע קאָנצענטראַציע־לאַגערן

— מיר געפינען אין בוך „קאָנצענטראַציאָנס־לאַגער“, וואָס דער דייטשער סאָציאַל־דעמאָקראַטישער פאַרלאַג „גראַפיאַ“ האָט באַר וואָס אַרויסגעגעבן, שילדערונגען און באַשרייבונגען וועגן אַרעסטירטע פרויען, און ווי די זענען אין די לאַגערן געהאַלטען און געפייניגט געוואָרן פיזיש און גייסטיג, — באַשרייבונגען פון וועלכע די האָר שטעלען זיך פשוט קאַפּויר.

אַטאַ אורבאַן איינער פון די קרבנות פון היט־לעריזם, וועלכער איז פאַרשיקט געוואָרן אין היט־לערס שוידערליכען גיהנום האָהנשטיין, און האָט זיך פון דאָרטען אַרויסגעראַטעוועט נאָך לאַנגע, שווע־רע ליידען, באַשרייבט אין בוך „קאָנצענטראַציאָנס־לאַגער“ די פייניגונגען און די ניחערטרעכטיגע באַליידיגונגען וואָס די פרויען זענען דאָרטען אויס־געשטאַנען.

אין קאָנצענטראַציאָנס־לאַגער האָהנשטיין זע־נען שטענדיג געווען פון 25 ביז 40 מיידלעך און פרויען, בעת אורבאַן איז דאָרטען געווען. פונקט ווי די מענער, וועלכע זענען געבראַכט געוואָרן אַהין, זענען אויך די פרויען און מיידלעך מערדערליך געשלאָגען געוואָרן. מען האָט זיי מיט די פויסטען געהאַקט אין די פנים'ער. מען האָט זיי מיט גומענע קישקעס געשלאָגען איבער די קעפּ און איבער אַנדערע טיילען פון קערפער. אָבער דאָס איז קיין זיקעס ניט אין נאַצישען אינקוויזיציע גיהנום...

בעת מען האָט אַ קאָמאַנדע געטאָן צו די פרויען און מיידלעך: „לויפט“! און זיי האָבען אָנגעהויבען צו לויפען, האָבען די שמוציגע סאָלדאַ־טען־יונגען די אונטערגעשטעלט זייערע גראָבע פיס, כדי די פרויען און מיידלעך זאָלען פאַלען און זייערע קליידער זאָלען זיך אויפדעקען.

אָפטמאָל האָבען זיי געצוואונגען די פרויען אין גאַנצען אויפצוהויבען זייערע קליידער און לאָזען דעם גאַנצען אונטערשטען טייל פון קערפער נאַקעט, און זיי פלעגען דאַן ווילד סאַדיסטיש זיך צולאַכען, ווען די פרויען און מיידלעך האָבען געברענט פון שאַנדע.

מען ברענגט אַראָפּ פּראָסטיטוטקעס און גנב'טעס צו פאַרביטערן דאָס לע־בען פון די אַרעסטירטע פרויען

כדי צו מאַכען די גייסטיגע ליידען פון די אַרעסטירטע פרויען און מיידלעך נאָך שטאַרקער און נאָך גרעסער, האָט מען ספּעציעל געבראַכט אין קאָנצענטראַציאָנס־לאַגער פון די דערבייאיגע טור־מעס אַלטע פאַרגרעבטע פּראָסטיטוטקעס און גנב'־טעס, און מען האָט זיי געגעבען די אויפזיכט איבער די אינטעליגענטע פרויען און מיידלעך פון'ם אַרבעי־טער קלאַס און דער אינטעליגענץ.

שרעקליך זענען געווען די ליידען פון די אַרעסטירטע פרויען און מיידלעך, וואָס די פּראָס־טיטוטקעס און די גנב'טעס האָבען ניט דערלאָזט, האָבען די שמוציגע סאָלדאַטען־יונגען פער־ענדיגט. זיי האָבען געהאַט זייער רעכט פריי אַריינ־צוגעהן אין דער פרויען אָפּטיילונג ביי טאָג און ביינאַכט, און זיי פלעגען עקסטראַ אַריינקומען אין דער צייט, ווען די פרויען זענען געווען האַלב־נאַקעט, האָבען זיך געוואַשען, אָדער האָבען געטאָן זייערע מענשליכע נויטווענדיגקייטען.

שמוציג, עקעלדיג און חוצפה'דיג זענען געווען די באַציהונגען פון די סאָלדאַטען־יונגען. כלומר'שט וויכטיגע באַהאַלטענע זאַכען, פלעגען זיי אַראָפּ־שלעפּען די דעקעס פון די פרויען און זיך ראַיען מיט זייערע שמוציגע הענט אין די בעטען, און דערביי פאַרשעפּען די נאַקעטע טיילען פון די פרויען קערפּערס.

נאָך עקעלדיגער איז געווען די באַציהונג פון די פּראָסטיטוטקעס און גנב'טעס. זיי פלעגען פשוט פאַר די אויגען פון די אָנשטענדיגע פרויען דורכ־פיהרען שמוציגע, ניט נאַטירליכע געשלעכטס־פאַרדאָרבענהייטען צווישען זיך, און פלעגען דערביי הירזשען און לאַכען און זיי הייסען זיך לערנען פון זיי. אָפטמאָל פלעגען זיי זאָגאַר וואַגען צו צווינ־גען די אַרעסטירטע, אָנשטענדיגע פרויען און מיידלעך דאָסזעלבע צו טאָן.

צוליב דעם פלעגען פאָרקומען סקאַנדאַלען, טראַגעדיעס און געוויין, און דאַמאָלסט פלעגען די ניחערטרעכטיגע סאָלדאַטען־יונגען זיך נעמען דאָס רעכט זיך אַריינצומישען צווישען די נאַקעטע און האַלב נאַקעטע פרויען און מיט זייערע גראָבע לאַפּעס פאַרשמוצען די פרויען קערפּערס.

די פּראָסטיטוטקעס, די הולטאַיקעס און די פאַר־גרעבטע גנב'טעס זענען ביי די סאָלדאַטען אַלע מאָל געווען די גערעכטע — אַפילו דאַן ווען זיי פלעגען די צעשטערס מיט מענשליכע שמוץ אַריינגיסען אין די בעטען פון די אומגליקליכע געפאַנגענע פרויען, כדי פאַרפעסטען זייערע קערפּערס און זייערע לע־בענס...

און צווישען די אַרעסטירטע פרויען זענען דאָך געווען אַזויפיל אָנגעזעהענע און העכסט אינ־טעליגענטע קעמפערינען און כלל טוערינס.

און אָט די דאָזיגע פרויען, צווישען זיי פרויען פון זעכציג יאָהר און נאָך עלטער, און מיידלעך פון זעכצעהן, זיבעצעהן יאָהר, זענען געווען געצוואונגען צו לעבען אונטער די שוידערליכסטע אומשטענדען און צו ווערען געפייניגט גייסטיג און פיזיש. און צו דעם אַלעם נאָך צו אַרבייטען שוידערליך שווער. אמת'דיג קאַטאָרזשנע אַרבייט. זיי האָבען געדאַרפט וואַשען וועש פון די אויפזעהער און פון די נאַצי סאָלדאַטען, האָבען געדאַרפט וואַשען זייערע קליי־דער און די האָבען אין דער ביטערסטער קעלט די דאָזיגע וועש געמוזט וואַשען אין הויף כמעט האַלב־נאַקעטע.

כדי צו מאַכען זייער אַרבייט נאָך שווערער און עקעלדיגער, פלעגען די סאָלדאַטען־יונגען זייערע וועש עקסטראַ שמוציג מאַכען און דער שוידערליכער גערוך האָט די צאַרט־פיהלענדע פרויען פשוט משוגע פערצווייפעלט געמאַכט.

זי פּאַטשט אַ נאַצי פאַר אַ שענדליכער אַטאַקע; ווערט אויף אייביג פערקריפּעלט

אין א „טראַנספּאָרט“ געפאַנגענע האָט זיך וועלכע האָט ניט געקענט איבערטראָגען די שמו־ געפונען אַ פרוי אַ שטאָלצע סאָציאַל־דעמאָקראַטקע, ציגע באַליידיגונגען. ווען א ניחערטרעכטיגער סאָל־דאַטען־יונג האָט נאָך פאַרשידענע פייניגונגען גע־נומען קריכען מיט זיינע עקעלדיגע לאַפּעס איבער דעם אונטערשטען טייל פון איהר קערפער, האָט זי איהם אַרונטערגעלאָזען אַ פּאַטש.

פאַר דעם איז זי אַזוי צושלאָגען געוואָרן, סיי גלייך אויפ'ן אָרט, סיי שפּעטער, אין דעם קעלער קאַרצער, אַז איהרע קולות האָבען זיך געהערט אַפילו אין די קאַמערן פון די איבעריגע אַרעסטירטע. שפּעטער איז זי צוגענומען געוואָרן אין שפּיטאָל וואו זי איז אָפּגעלעגען מאָנאַטען לאַנג.

איין צייט זענען געווען אין דעם קאָנצענטראַציאָנס לאַגער פינף געפאַנגענע פון איין פאַמיליע — אַ פאָטער, אַ מוטער, אַ יונגער זוהן, אַ קליין טעכטערל און אַן אַלטע באָבע פון 85 יאָהר. מען האָט זיי געבראַכט פון קאַמענץ. מיט זיי האָבען די ווילדע סאַדיסטישע נאַצי־בעאַמטע זיך אָפּגע־רעכענט אויף דעם גרויזאַמסטען אופן. ווען אימיצער פון דער פאַמיליע האָט זיך מיט עפּעס וואָס פאַר־זינדיגט און מען האָט איהם געשלאָגען, האָט מען אַלע איבעריגע מיטגלידער פון דער פאַמיליע צו־גערופען, אַז זיי זאָלען שטעהן און זעהן ווי מען פייניגט זייערע נאָהענטע און טייערע...

דאָס אומגליקליכע מיידעל, וועלכע איז אַראָפּ פון זינען, נאָכדעם ווי נאַ־צי־באַנדיטען האָבען איהר אַטאַקירט

די, וועלכע זענען געווען אין האָהנשטיין גיהנום, אין מערץ פון יאָהר 1933 און באַזונדערס געהאַט אַ מעגליכקייט אַריינצוקוקען אין דעם פרויען גע־פענגעניס, האָבען געקענט זעהן אַ יונג מיידעל אַרומגעהענדיג מיט אַ משונה'דיג צושטערטען פנים, מיט אַרויסגעשטאַרטע אויגען, דעם קאָפּ אַראָפּ־געלאָזען, מיט זיך הינקענדיגע פיס און ציטערדיגע הענט.

זי פלעגט זיך אַ דערשראָקענע יעדע רגע אַרומקוקען. זי האָט מורא געהאַט צו אימיצען אַ וואָרט אויסרעדען, האָט זיך געשעהמט פאַר אימי־צען זיך צו ווייזען — אַ פערלאָרענער אומגליקלי־כער מענש!...

אַטאַ אורבאַן דערצעהלט וועגען דער שרעק־ליכער טראַגעדיע פון דער מיידעל:

„איך בין געווען דער דינער פון שטורעם־טרופּ פיהרער האַניקער. מיין אַרבייט איז געווען צו ריינינגען די קאַנצעלאַריעס און די וואוינונגען פון די נאַצי־בעאַמטע און פון די איבעריגע שטורעם־טרופּ פיהרער. פלעג איך האָבען אַ געלעגענהייט זיך אונטערצוהערען די געשפּרעכען וואָס די לומפּען האָבען געפיהרט איינע מיט די אַנדערע.

„איינמאָל, אין דער צייט פון אַ הוליאַנקע האָט זיך האַניקער באַריהמט פאַר די שטורעם־טרופּ פיהרער שופּ, קיבלער און פוטשלער, ווי ער האָט געלעבט אַ גוטען טאָג מיט אַ „באָנזע“ מיידעל.

(באָנזע מיינט אויף נאַצי לשון, אַ סאָציאַל־דעמאָקראַ־טישער פונקציאָנער, אַ פיהרער אָדער אַ טוער).

„האַניקער האָט זיך פאַסמאַקעוועט און ער האָט דערצעהלט די דאָזיגע שרעקליכע, עקעלדיגע שוידערליכע געשיכטע;

— איך בין געזעסען אַליין און מיר איז געווען אַ ביסעל אומעטיג, האָב איך געהייסען אַריינפיהרען די סאָציאַל־דעמאָקראַטישע פונקציאָנערקע „עקס“. זי איז, ווי איהר ווייסט, זעהר אַ שעהנינקע, אַ יונגינ־קע, מיידעלע, נו, האָב איך איהר גענומען אויפ'ן פערהער. פון אָנפאַנג זענען דערביי געווען אַ פּאָר שטורעם־טרופּערס. דערנאָך האָב איך זיי אַרויסגע־שיקט.

— „איך האָב איהר געמאַכט אַ פאָרשלאַג. איך האָב איהר געזאָגט אַז אויב זי האָט שכל, וועט איהר לעבען דאָ זיין זעהר א גרינגער. איך האָב איהר געוואָלט אַ גלעט טאָן. איז זי אָבער אַ „באָנזע“ און זי האָט ניט געוואָלט הערען פון קיין זאַך. בין איך געוואָרען אין כעס. נאָכדעם ווי בלוט איז גערונען פון איהר שעהן בעזעל, און אַ פּאָר שמיץ פון מיין גומענער קישקע האָבען זיך געהאַט אַרונטערגע־לאָזען אויף איהר פּלייצע, איז זי אַנידערגעפאַלען. איך האָב איהר געהייסען זיך אויפהויבען, האָט זי מיך אָבער ניט געפאָלגט.

— „האָב איך זיך אַריבערגעבויגען צו איהר, דורך דער דינער בלוזקע איהרע האָב איך דער־פיהלט איהרע פעסטע, רונדע ברוסטען, און איך בין אַליין געוואָרען אַ פערצאַפּלטער. ווייטער איז שוין געגאַנגען ווי געשמירט. איך האָב אַראָפּגעריסען די בלוזקע, כ'האָב אַרונטערגעשלעפּט איהר קליידעל, — צום ש... וואַרץ יאָהר! — האָט די „באָנזע“־מיידעל געהאַט א קערפּער! בלוט און מילך. אין א רגע איז זי שוין געלעגען ביי מיר אויף דער זאָפע. איך האָב זיך פשוט ניט געקענט אָנזעטיגען מיט איהר, זי האָט געשריען, זי האָט זיך געוואָרפען, אָבער וועמען האָט דאָס געאַרט?... פערקעהרט, מיר איז דאָס נאָך געווען אַנגענעהמער.

— „אַלס שטראָף פאַר איהר איינגעשפּאַרטקייט, האָב איך דערנאָך אַריינגערופען די צוויי שטורעם־טרופּערס, און האָב זיי אויך געהייסען זיך לאָזען וואוילגעהן וויפיל זייער האַרץ האָט באַ־געלוסט. פערשטעהט זיך, אַז איך האָב איהר אָנגעזאָגט, אַז זי זאָל ניט וואַגען אַ וואָרט אויסצורעדען וועגען דעם, אַז ניט וועט זי קיינמאָל ניט אַרויס פון דאַ אַ לעבעדיגע. און זי פאָלגט, די באָנזע־שווין!...“

דאַרף מען דאָ נאָך עפּעס צוגעבען, אַז דאָס אומגליקליכע מיידעל איז משוגע געוואָרען.

בעאַרבייט פון ליריפוס.

קלאַנג־קינאָ־טעאַטער
Zachęta
זגערזשער 26
היינט און פאָלגענדע טעג!
גרויסער דאָפּעלטער פּראָגראַם
— I —
הערליכע קאָמעדיע א. נ.
„CSIBI“
מיט Franciszka Gaal
אין דער הויפּט־ראָל.
— II —
דער קוש דורכ'ן שפּיגעל
אָנהויב פון די סעאַנסען: שבת און יום־טוב 12 אַ זייגער. געוועהנליכע טעג 4 נאָכמ.

דער גרעסטער סאָוויעטישער פילם
גענצליך גערעדט אויף יודיש
א. נ. „נאַטאַן בעקער“
וואָס אילוסטרירט דאָס לעבען פון די יודען אויף עמיגראַציע, אין דער הויפּט־ראָלע דער גרעסטער יודישער קינסטלער אין ראַטען־פאַרבאַנד מיכאָעלס
קירצליך אין קינא „MIRAŻ“

● ר. איזראַעל ●

דער בערזען־סוחר

32

שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען לעבען

אין דרויסען איז געווען גרויסער טאָג, סאַמעק איז נאָך אַלץ געזעסען ביי שמעון מאַרקוס, וועלכער האָט ניט אויפגעהערט צו דערצעהלען איין פאַקט שרעקליכער פון צווייטען. סאַמעק איז איבערגע־נומען געווען מיט דעם גורל, וועלכען ס'האָט גע־טראָפען שמעונען. ער האָט זיך ניט געקענט פאָרשטעלען, אַז דער מענש, וועלכען אַלע באַקאַנטע האָבען געהאַלטען פאַר אַ רוהיגען, זאָרגלאָזען און רייכען פּערזאָן, האָט אויסצושטעהן אַזויפיל צרות, אַז זיין האַרץ איז פול מיט אַזעלכע ווערטאַגען, וועל־כע ס'איז געווען כמעט אוממעגליך איבערצוטראָגען. סאַמעק האָט זעהר געוואָלט העלפען מאַרקוסן, ער האָט געהאַט ביי זיך באַשלאָסען ניט צו פערלאָזען זיין פריינד ביז דער גאַנצער ענין וועט פולשטענדיג אויפגעקלערט ווערען, און ווען אַפילו דאָס אַלץ וואָס שמעון דערצעהלט זאָל זיין ניט אמת, וועט ער אויך וואַרטען ביז אַלץ וועט קלאָר ווערען און דאַן וועט ער קענען משפּטען שמעונען.

שמעון האָט פאַרענדיגט זיין ערצעהלונג און איז געבליבען זיצען מיט ברייט געעפענטע אויגען, מיט טרוקענע ליפּען און אַ פּנים אויף די טאַקען, ווי ער וואָלט געפיבערט.

— פּאַרוואָס זיך שלעכטס שמעון?

— זעהר שלעכט מיין פריינד, כ'האָב חכמה מיידלעך שטאַרק.

— [illegible]

— איך בעדויער, וואָס די קויל האָט ניט גע־טראָפען, איך וואָלט זיך מעהר ניט געפייניגט און כ'וואָלט געווען פעראייניגט מיט חוה'ן...

— ס'איז ניט קיין קונץ זיך אַרויסצודרעהען אויף אַזאַ אופן פון די שוועריגקייטען פון לעבען. מ'דאַרף האָבען דעם גרויסען מוט צו פאַרשטעהן אויף צוזעקען דעם אמת, זיך ריינוואַשען פאַר דער וועלט און ערשט דאַן קען מען דיספּאָניערען מיט'ן לעבען, אַפילו מיט דעם אייגענעם.

— אַט וועגען דעם רעד איך דאָך, דאָס איז דאָך די סיבה וועלכע האָט מיך צוריקגעהאַלטען פון דער ענטגילטיגער טאַט, ווען ניט דאָס וואָלט איך שוין לאַנג ניט געלעבט, וואָס קומט דען אַרויס דערפון, אַז פון דער אַנדערער זייט הויב איך זיך אָן צו בעזינען, אַז איך בין אַזוי הילפסלאָז, אַזוי אָהנמעכטיג, אַזוי ווי אַ קינד, אַזוי ווייס ניט וואָס מען הויבט אָן צו טאָן כדי דעם ענין צו ריהרען פון אָרט און דאָס צו מיין גונסטען.

— געדולד מיין פריינד, געדולד, איך קען דיך אויסגעצייכענט פערשטעהען, איך שטעל זיך איין דיין לאַגע און פרוב צו פיהלען דאָס וואָס דו פיהלסט אין איצטיגען מאָמענט, און ווען דער וועהטאָג ביי מיר אַלס מיטפיהלענדער, קען בשום אופן ניט זיין אַזוי שטאַרק ווי דיין וועהטאָג, קען איך אָבער פון דער אַנדערער זייט רוהיגער אָבסערווירען אַלץ וואָס עס טוט זיך אַרום דעם ענין, איך קען דאָס גע־לאַסענער בעטראַכטען און אָננעהמען באַשלוסען אויף ווייטער. איך וועלכער בין ניט דירעקט פער־אינטערעסירט און אין דעם קנויל פון די גרויזאַמע געשעהענישען קען זיי בעסער אָפּשאַצען און דער־ריבער נעהם איך מיר דאָס רעכט דיר צו זאָגען.

— געדולד מיין פריינד, געדולד, די געשעהע־נישען מוזען דערפיהרען דערצו, אַז זיי זאָלען דיר געבען אַ געלעגענהייט אָנצוהויבען דיין טעטיגקייט אַקעגען דעם ים פון בלבולים, בעשולדיגונגען, שאַנ־טאַזשען, אפשר אין כל־ערליי אַנדערע פערברע־כענס וואָס שפּילען זיך אָב אַרום דיר.

— איך וועל זיך אָבער איינבראַכען, איך וועל לאַנג ניט אויסהאַלטען, אומויסט וועט זיין מיין וואַרטען...

— דער צווייטער בעדינג איז מוט, גלויבען דערין, אַז נאָך ניט אַלץ איז פערלוירען, אַז דאָס שלעכטס איז ניט אויף שטענדיג.

— קען איך נאָך געניסען פון גוטס אין מיין לעבען ווען צוליב מיר אפשר ניט דירעקט צוליב מיר, אָבער ווען איך בין געווען די סיבה דערפון וואָס עמא איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד, אַ מענש ווי עמא, וועלכער האָט שוין געליטען אַזויפיל אין לעבען, אָבער וועלכע האָט גע'האַט דעם כוח און מוט צו ערגעבען דאָס גלייכגעוויכט צוריק זיך אַריינצוואַרפען אין לעבען און אַזוי ווי אַ דורש־טיגער נאָך וואַסער צו לעכצען נאָך פרישע גליק, ווען דאָס גליק האָט אויפגעשיינט פאַר איהר, האָט זיך שוין בעוויזען אַ כמאַרע, וועלכער האָט פערדעקט איהר ליכט, וואָס האָט זי געהאַט פאַרא אַנדערען אויסוועג? זי האָט געהאַט דעם כוח און דעם מוט, ווי אַן אָנשטענדיגער מענש, אוועקצוגעהן פון דער שמוציגער, אויסגעלאַסענער וועלט.

— דו מוזט אָבער בעווייזען, אַז ניט דיין שולד איז דערין אויב די פרוי רובין, וועגען וועלכער דו האָסט מיר דערצעהלט, שטייגט דערווייל וועט זי אין דער צוקונפט ניט שטייגען, איך האָב יעדע־גען איהר אַ פאַרשטעלונג ווי זעגען א שיינעל אין א מענשליכען געשטאַלט, ווי אַ טייוועל, וועלכער איז פון יענער וועלט אַראָפּגענידערט אויף דער ערד, כדי מענשען שלעכטס צו טון.

— ניט מענשען, נאָר מיר, איך בין איבער־צייגט, אַז זי האָט מעהר מיט קיינעם ניט צו טון.

— ניין, דאָס איז ניט אמת, איך וועל דערין ניט גלויבען ווען דו זאָלסט מיך זעלען אפילו דערין איבערצייגען, דער מענש וויל שלעכטס טון אַלעמען, דו ביזט נאָר דער ערשטער קרבן איהרער. און דערביי דאַרפסט דו דער ערשטער, וועלכער זאָלסט אָנהויבען דעם קאַמף מיט איהר.

— איך בין מסכים צו דיר, אָבער מיט'ן בעדינג, אַז דו וועסט מיר העלפען, ווייל אַנ־דערש וועל איך מיר ווערען און ניט קענען דער־גרייכען ביז'ן סוף.

— גוט, איך זאָג עס דיר צו, איך וועל טון אַלץ וואָס וועט ליגען אין די ראַהמען פון מיינע מעגליכ־קייטען דיר אין דער היינזיכט צו העלפען.

סאַמעק האָט אויסגעשטרעקט די האַנד צו שמעונען.

— איצט זאָלסט דו זיך נעהמען צו דיין טעגלי־כער בעשעפטיגונג, דו מוזט ליידער דיינע געפיהלען דיין צער און וועהטאָג דערשטיקען אין זיך, דאָס אַפילו ניט אַרויסווייזען פאַר קיינעם, ווייל איך בין חושד, אַז נעבען דיר געפינען זיך מענשען, וואָס פאָלגען נאָך דיין יעדען שריט, קוק מיך ניט אַזוי אָן, שמעון, איך זאָג דאָס ניט גלאַט אין דער וועלט אַריין, איך בין אַ פּראַקטישער מענש און האָב שוין אויך ניט איין אינסטערלישע איבערלעבונג געהאַט. מיר מוזען געדולדיג אָפּוואַרטען ביז דער טייוועל וועט ווידער געבען צו הערען פון זיך און דעמאָלט ערשט וועלען מיר קענען עפּעס אָנהויבען צו טון.

(פאָרטזעצונג קומט)

טוריסטישע אויספלוגען קיין פאלעסטינא

דאס היגע רייזע - ביורא „וואגאן - לי - קוק", פיעטריקאווער 64, טיילט מיט, אז אלע 14 טאג ווערט ארגאניזירט גרופען-אויספלוגען קיין פאלעסטינא מיט דער שיף „פאלאניא".

כדי צו בעקומען א טוריסטען=וויזע קיין פאלעסטינא, דארף מען בעלייגען א קויציע פון 1,800 זל., וועלכע ווערט דורך דער פערמיטלונג פון „וואגאן-לי-קוק" דעפאנירט אין ענגלישען קאנסולאט און אויף דער דעפאנירטע קויציע גיט דער ענגלישער קאנסולאט ארויס א קוויטונג.

דער פרייז פון דער רייזע קיין פאלעסטינא מיט דער דריטער קלאס איז 620 זל.

דער „וואגאן-לי-קוק" ארבייט אויס פעסער קיין פאלעסטינא און צרלעדיגט שיפס-קארטען אין אלע ריכטונגען צו הנחה-פרייזען.

DR.
L. Czarnożył
וואוינט יעצט אויף
פיעטריקאווער 62 טעל. 224-94
און נעהמט אן פון 9,30 ביז 10.30 פארמיטאג און פון 4–6 נאכמ.
ספעצ. האריץ=קראנקהייטען

ערב דער „ציית פון „ווייפזשעדאוש'ן"

מעז דארף וועגען אויספערקויפען מעלדן אין דעם אינדוסטרי - אמט

(2) די אלע האנדעלס-אונטערנעהמונגען, וואס האבען בדעה ערב די תנאות צו מאכען אויספערקויפען פון זייערע סחורות, דארפען פון פריהעראויס וויסען דעם מעלדען אין דער אינדוסטריע-אפטיילונג ביי דער לאדזשער שטאט-פערוואלטונג.

די, וואס וועלען זיך נישט צופאסען צו דער דאזיגער פארשריפט וועלען אדמיניסטראטיוו בעשטראפט ווערען.

א שרפה איז ווינערס פאבריק

(א) נעכטען איז אויסגעבראכען א שרפה אין ווינערס פאבריק אויף ציגעל-גאס 66.

די אנגעקומענע פייערלעשער האבען די שרפה תיכף איינגעלאשען.

דער היזק איז א קליינער.

פון פוילישען טעאטער

היינט, מיטוואך ווערט געגעבען אין שטאטישען פוילישען טעאטער שילערס טראגעדיע „אינטריגע און ליבע".

ביי דער „יודישער באנדע"

ווי ס'איז געווען צו דערוואַרטען, האט דאס נייע אויפגעפיהרטע רעווי-פראגראם, ביי דער יודישער באנדע אין טעאטער „פילהארמאניע". ארייגעטראפען אין ציטעל, יעדער שלאגער נומער פון פראגראם „זאל לעבען עמך! ווערט דורכ'ן טעאטער עולם אויפגענומען מיט גרויס צופרידענהייט און אנערקענונג, היינט אווענד ווערט ווייטער געשפילט דאס נייע פראגראם „זאל לעבען עמך!" מארגען דאנערשטאג שפילט די „יודישע באנדע" אין זדונסקא-וואליע.

ראדיא-פראגראם

מיטוואך, ד. 7 נאוועמבער 1934

6,45 פריהמארגען-אוידיציע. 6,48 פליטען. 6,52 גימנאסטיק. 7.07 פליטען. 7,15 מארגען-ידיעות. 7,25 פליטען. 7.50 רעקלאמע-קאנצערט. 11.57 צייט=סיגנאל. 12,03 ידיעות. 12,05 פרעסע. 12 קאנצערט. 1 מיטאג-ידיעות. 1,05 פוילישע אפערען-אריעס. 3,30 עקספארט. 3,35 בערזע. 4 קאנצערט. 5 פידעל-קאנצערט. 5,25 שמועס. 5,35 לידער. 5,30 עצות פאר ספארטלער. 6 פליטען. 6,10 רעפערטואר פון די טעאטערן. 6,15 מוזיק. 6,35 פליטען. 6,45 רעפערעט. 7 קאנצערט. 7,20 שמועס וועגען בוי און ארכיטעקטור. 7,30 לידער. 7,50 ספארט. 8 מוזיק. 8,45 אווענד-ידיעות. 9 שאפען-קאנצערט. 9,30 פליטען. 9,40 קאנצערט. 10 רעקלאמע-קאנצערט. 10,15 טאנץ-מוזיק. 11 ידיעות, קאמוניקאטען. 11,05 טאנץ-מוזיק.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי	–	–	–	–	95.00
3	פראצענטיגע	בודאוולאנע		–	46.50
4	„	דאלארובקא		–	53.25
7	„	סטאבילאציע (אמ.)			77.00
5	„	ווארשאווער פ.-ב. 1934			80.00
5	„	לאדזער	„	„	51.50
ענגלישער פונט		–	–	–	26.44
דאלאר אפיצ.	5.30	נישט אפיצ.		–	5.27
גאלד-דאלאר	–	–	–	–	8.91
גאלד-רובל	–	–	–	–	4.59
דייטשער מארק		–	–	–	1.88

Dr. REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 201-93
ספעציאליסט
פאר מענער-שוועכע=בעהאנדלונג,
סעקסועלע בעראטונגען און פסיכא-אנאליזען
נעהמט אן פון 8–11 און פון 5–8 אווענד

DR. DED. H. LUBICZ
פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקה.
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפפאנגס-שעה'ן 8–10, 12–2, און 5–8 אווענד
זונטאג און יום-טוב פון 9–11 בייטאג.
און יו"ט 9–1. פאר דאמען בעזונדערער ווארט-זאל

קלאנג-קינא CAPITOL
זאוואדזקא 16
דער זאל איז שטארק געהייצט און מעכאניש ווענטילירט.

נאך די פרעכטיגע ערפאלגען, וואס עס האבען דערגרייכט די פילמען „קעניגין קריסטינא", „יעקאטערינא די גרויסע", „די ליבע פון טארזשאן" — היינט פרעזענטירען מיר דעם גרויסען סופער-פילם, די יובילעי-פראדוקציע פון Metro-Goldwyn Meyer
„דער גבור איז קייטען"
„VIVA VILLA"
דראמע פון גרעסטן אוואנטורניק פון דער וועלט. אין די הויפט-ראלען: Wallace Beery, Fay Wray, Katarzyna Mille, Józef Schildkraut
אויסער'ן פראגראם: קלאנג-צוגאבע פון FOX און די אקטואליטעטען פון P.A.T.
אנהויב פון די סעאנסען 4.30, 6.30, 8.30 און 10.15 אווענד, שבת און זונטאג — 12.30 בייטאג

Dr. med. D. WAJSKOPF
צוריקגעקעהרט
אינערליכע קראנקהייטען, ספעציעל מאגען, קישקעס און לעבער, רענטגען-שטראהלען.
נעהמט אן פון 4—7
פיעטריקאווער 101, טעל. 114-82

Dr. med. S. LIEBESKIND
Akuszer-Ginekolog
przeprowadził się na ul.
Andrzeja 2, tel. 216-66
przyjmuje od 4–6.

ברוך-קראנקע!!!

Dyr. J.Rapaport

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז, פון דעם אין גאנץ פוילן בעריהמטען ספעציאליסט ארטאפעד דיר. י. ראפאפארט, וועלכער עקזיסטירט 30 יאהר און איז געווארן אנערקענט פון פיל בעשטע פראפעסארן.

ברוך-ליידענדע! ספעציעלע ארטאפעדישע גומי-הייל-באנדאזשען פון מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט בעזייטיגען אהן שום אפעראציע, ראדיקאל שנעל און זיכער מיט דעם „נדעפטען" ערפאלג, די שווערסטע, געפעהרליכסטע און פערעלטערסטע ליידענדע ברוכען ביי מענער, פרויען און קינדער. — ספעציעלע ארטאפעד. הייל-באנדאזשען פאר צו ריקנעקומענע ברוכען נאך אפעראציעס, ווי אויך ספעציעלע אינדיווידועלע צוגעפאסטע ארטאפעד. בויך-באנדאזשען געגען שראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס.

פאר קאליקעס, הויקערס און אלערארט פעהלער פון גוף!

אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט ווערען אויסגעפערטיגט די הייל-בעראטע און פון פיל פראפעסארן אנערקענטע מעטאדע ספעצ. ארטאפעד. הייל-גארטעלען פאר פערקרימונג פון רוקען-ביין (Skrzywienie Kręgosłupa), ביין-שווינד-זוכט, ליימונגען, פערקרימטע פיס ביי קינדער און ערוואקסענע, קינסטליכע הענד (פראטעזען) און פיס, ווי אויך די פראקטישסטע ארטאפעדישע אפאראטען פאר שמערצליכע פלאטפוס לויט גיפס-מאדעל.

אלע קראנקע אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט, ווערען נאר פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט.
30 יעהריגע פראקטיק, פולע גאראנטיע!
ערמעסיגטע פרייזען! עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוו.
עס ווערען אויך אנגענומען מיטגלידער פון אובעזפ. ספאל. (קאסא-כאריך).
אכטונג! אכטונג!

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז
Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.
פון לעמבערג
Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

הערצליכען דאנק

אויף דעם וועג, נאך דעם ווי איך בין גאנץ נערעטעט און געזונד געווארען פון לעבנסגעפעהרליכער זעהר שווערע ברוך-ליידען און גרויסע שמערצען, פיהל איך מיך פערפליכטעט מיט פיל פרייד אויסצודריקען מיין הייסען דאנק דעם גאנץ ווונדערבארען און איינציגען ספעציאליסט פאר ברוך-קראנקהייטען ה' דיר. י. ראפאפארט, לאדז, וואלטשאנסקא 10, און איך ערקלער עפענטליך, אז איך בין נאר א דאנק זיין גרויסע ארטאפעדישע ספעציאליטעט ווידער געווארען א פולשטענדיג געזונדער מענש און בין ווידער פעהיג צו אלער ארבייט. נאר א דאנק איהם בין איך בעפרייט געווארען פון א שווערע און געפעהרליכע אפעראציע, פאר וועלכעס איך בלייב איהם אייביג הערצליך דאנקבאר.

28/1 1934. (–) ה. גאלדשמיד, לאדז, קילינסקיעגא 12.

צו די ה"ה גנבים!

נעכטען האט מען פון מיין לאגער אויף פולנאצנא 6, ארויסגעגב'עט דריי קיסטען ווינאגיע, בעט איך זיך צו פערשטענדיגען מיט מיר טעלעפ. 131-92. דיסקרעציע שטרענג געזיכערט. 4838

ביזשוטעריע נאלד, זילבער און לאמבארד-קוויטעם
קויפט איך און צאהל די העכסטע פרייזען
Zakład Zegarmistrzowsko-Jubilerski
J. SOŁOWIEJCZYK, Piotrkowska 54
ווערקשטעל אויפ'ן ארט.

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
צוריקגעקעהרט
נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמיטאג.
בעזונדערער ווארטע - זאל פאר פרויען.

Dr. S. Kantor
ספעציאליסט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען (סיפיליס און טריפער), היילט מענער = שוועכע
וואוינט יעצט
Piotrkowska 90, tel. 129-45
נעמט אן פון 8–2 נאכמ. און פון 4–9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8–2 נאכמ.
פאר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med. Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין-קראנקהייטען
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אן פון 2–3 און פון 6–8 אוו.

Dr. HELLER
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע
8 טראגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונט, זונטאג פון 11–2 מיטאג.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
אונבעמיטעלטע —לעטשניצע-פרייזן

Dr. med. Józef Imich
צוריקגעקעהרט
ספעציאל-ארצט פאר האלז, נאז און אויערען-קראנקהייטען
ארדינאטאר פון לארינגאלאגישען אפטיילונג אין פרעז. מאשמאשיצקים שפיטאל
מאניושקי 1, טעל. 209-97
נעמט אן פון 5—7 אוונד.

Dr. L. FALK
ספעצ. ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען
Nawrot 7, tel. 128-07.
עמפפאנגט פון 10–12 און פון 5–7 נ'

קליינע אנאנסען
1 זלאטי אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

לאזשי קענען בעקומען 2 אנשטענדיגע יונגעלייט: צו ערפאהרען נאוואמיעסקא 26, פראנט, 3. שטאק, וו. 41

פרייע פאסטענס

עס ווערט געזוכט א קירזשנער=מאשינער און א שניידער-געזעלן, וואס קען נייהען פוטער, ביי דער פירמע „קאראקול", פיעטריקאווער 52.

א קוואליפיצירטער שטריקער ווערט געזוכט פאלודניאווא 17, קווער אפיצינע, 2. שטאק, וו. 27.

א רעפערזירקע און א קוואליפיצירטער שטריקער צו סוועטערס איז נויטיג. אגראדאווא 9, קווער אפיצינע, וו. 49.

אגענטען פון עלעקטרישע לאמפען ווערען געזוכט. נאך נישט געוועזענע נייעס. טעגליך פון 6–10 אוו. בזשעזשינער 4, היטעל-געשעפט. 4849

ס'ווערט געזוכט שטריקער-ארבייטער, ווי אויך א לערן-יונגעל. א. פעדער, זגערזשער 38, וו. 34. 4840

פערשידענעס

א שליטען-מאשין א 7-ער, 80 לענג גראסער'ס, אין בעסטען צושטאנד צו פערקויפען. לוטאמירסקא 16, ש. שראצקי. 843

ראקאלען

איבערצוגעבען א וואוינונג, אויך צו פערקויפען 2 סוועטער-מאשינען. — באלוטער מארק 2, קוראנט. 4847

צו פערדינגען א צימער פארטער, אין הויף, שרודמיעסקא 8 מיט בעקוועמליכקייטען, ווי גאז, עלעקטריע, וואסער און טעלעפאן. זיך צו ערקונדיגען אין דער קאלעקטור שרודמיעסקא 8, אדער טעלעפאניש 108-99.

Primeros

עלאסטיק - מאשין אויף רעפארם אויף לוין ווערט אנגענומען. פיעטריקאווער 115, סוועטער-פאבריק. 818

Unieważniam zaginiony weksel z wystawienia M. Waksmana, Al. Kościuszki 37, na zlecenie Pitel, na sumę zł. 50.– pł. listopada 1934 r. 4828

פאר שאכטעל-מאכער, ליניירער, בוכבינדער און דרוקערייען!
רעפאראטורען פון מעסערן פערשידענע מאשינען - טייל און שווייסונגען
פיהרט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
11/13 קאנסטאנטינער 11/13 (רוג זאכארניא)

אבאנאמענטס-פרייז:
אין לאדז – 4 זלאטעס א חודש מיט צושטעלען א היים. אויף דער פראווינץ – 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט) שפאלטען קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס איבעריגע ווארט — 10 גר. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון יעדער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אנאנס אדער צוריקצושטעלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און פאר פון די אנאנסען איז די פערלאג נישט פעראנט-ווארטליך. די אדמינ. איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה
פאר'ן טעקסט—8 גר. פרייטאג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער זייט שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . 60— 4
אונטער'ן טעקסט—12 . . . . 18— . . . .
פאר'ן ווייטער דער שטורם 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman